

Qurucusu:
Adil Minbaşayev

Gündəlik hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 137 (5797) 10 oktyabr 2020-ci il

Qiyməti 30 qəpik

"Heç bir qüvvə bizi haqq yolumuzdan döndərə bilməz"

Bax: səh-2

SEYFƏDDİN ALTAYLI
PREZİDENT İLHAM ƏLİYEVƏ
ACIQ MƏKTUB ÜNVANLAYIB

Bax: səh.7

Düşmənin xeyli sayda hərbi texnikası
məhv edildi və ələ keçirildi

Azərbaycan Ordusunun bölmələri mühüm istiqamətlərdə düşmənə atəş zərbələri endirərək, onun xeyli sayda hərbi texnikasını məhv edib.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb. Bildirilib ki, düşmən tərəfindən döyüş meydanında tərk edilən digər zirehli texnikaları isə bölmələrimiz tərəfindən tam işlek vəziyyətdə ələ keçirilib. Ordumuzun düşmənin hərbi hədəflərinə və hərbi texnikasına dəqiq zərbələri davam edir.

**Baş Prokurorluq
bəyanat yaydı**

Bax: səh.5

OBÜLFET MƏDƏTOĞLU
Əməkdar jurnalist
**BİZ SİZİN LƏ GÜCLÜYÜK,
KOMANDANIMIZ!**

Xalqımız da bu gücün yanındadır

Bax: səh.2

**Ermənistən Xankəndindəki
əsgərləri təxliyə edir**

Azərbaycan Ordusunun Xankəndi şəhərinə endirdiyi atəş zərbələrin-dən ağır itkilərə məruz qalan Ermənistən silahlı qüvvələrinin burada yerləşən hərbi hissələrinin şəxsi heyeti təxliyə edilir.

Bu barədə Adalet.az-a Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib. Bildirilib ki, Xankəndidə yerləşən hərbi hissələrdən birinin sıçınacağına endirilen artilleriya atəşi nəticəsində xeyli sayda hərbi qulluqçu məhv edilib və yaralanıb.

TƏBRİK

Cənab General!

Bu gün Azərbaycanın Böyük Vətən savaşında siz və bütün ordu-mız qəhrəmanlıq dastanı yarısınız. Göstərdiyiniz rəşadət bütün Azərbaycanı sevincə bürüyüb. Belə bir anda özünüzün yubileyinizi - yəni 45 yaşınızı səngərdə qarşılamaq özü də bir şanlı səlnamədir. Bütün Azərbaycan bilir ki, sizin komandanlığınız altında ordumuz Füzuli-Cəbrayıllı istiqamətində hər gün yeni uğurlar qazanır, düşməni işgal etdiyi torpaqlarından qovursunuz.

Hamımızın əziz cənab Hikmət Həsənov!

Sizi, Füzuli rayon Pirəhmədli kəndində doğulmuş generalimizi 45 yaşınızın tamam olması münasibəti ilə ürəkdən təbrük edir, Böyük Qələbəmizin qeyd olunacağı an sizin də yubiley günü olacağına inanırıq. Bir daha sizi bağımıza basırıq, sizə can sağlığı, Böyük Qələbəmizin müjdəcisi olmayı arzu edirik. İnanırıq ki, sizin yubileyinizi Şuşada qeyd edəcəyik!

Tanrı Azərbaycanı qorusun! Tanrı Ordumuzu qorusun! Qarabağ Azərbaycandır! Yubileyiniz mübarək olsun!

**Millət vəkili Aqil Abbas
və "Ədalət" qəzeti kollektivi**

İradə TUNCAY

DEMƏYİBLƏR ÇIX GET VƏ DÜŞ CÖLLƏRƏ

Strasburqun mərkəzində bir monument var (daim iki xalqın rəqibliyi bu şəhərə öz möhürünnü vurub. Hətta Atilla da burda döyübüb. Bizim deyəkmi?). İkinci

Dünya Müharibəsində həlak olanların abidəsi. Strasburq, Elzas bölgəsi həmin müharibənin tam mərkəzində olub, qaynar nöqtəsi sayılıb. Həm almanlar, həm fransızlar tərəfindən savaşmağa məcbur olublar. Və 1936-ci ildə şəhər idarəciliyi əhaliyə müraciət edərək yardım istəyiblər memorialın hazırlanmasına. İanə yığılıb müharibədə əzizlərini itirən insanlardan. 50 frankdan tutmuş 50 000 franka qədər pul verən olub. Sonradan bu siyahını dərc edirlər.

"Canından keçənlərimiz" yazılıb monumentin üstündə... Ana can verən iki oğlunu bağrına basıb. Biri fransız, biri də almandı övladları. Hər ikisi uniformasızdı, fərqlənməsinən deyə. Əl-ələ verib ölürlər, biri Fransaya, biri də Almaniyyaya tərəf baxır. Uğrunda öldükleri torpaqlara. Ana ise öz dərdini belə bölgüsü insanlarla. Məsələ burasındadır ki, burda iki millət də rahat yaşayır. Yönetim kimdə olsa da... Deməyiblər çıx get və düş cöllərə.

AND YERİMİZ

Bax: səh.8

"Düşmənə sonuncu şans veririk"

Amma yenə də işgalçuya bəlkə də sonuncu dəfə şans veririk ki, çıxın bizim torpaqlarımızdan. Çıxın, öhdəlik götürün, danışqlara qayıdın, danışqların formatına qayıdın. Yoxsa, Ermənistənən baş naziri özünü nə hesab edir? Bizimlə bu tərzdə danişmaqmı olar? Biz indi onun yerini göstərdik. "Qarabağ Ermənistəndir" deməklə Qarabağ Ermənistən heç vaxt olmayacaq. İndi görüm necə deyir "Qarabağ Ermənistəndir". Sasını belə çıxara bilmir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu fikirləri xalqa müraciətində səsləndirib.

"İndi mecbur olub onların xarici işlər naziri Moskvaya danışqlara gelib. Gələsin orada desin "Qarabağ Ermənistəndir". Əger belə bir şey desə heç bir danışqlardan söhbət gedə bilməz. Mən də bunu demişəm. Heç kim də bizi məcbur edə bilməz. Deyirdi ki, biz kriminal "Dağlıq Qarabağ respublikası"nın quldur başçısı ilə danışqlar aparmalıyıq. Heç vaxt biz buna razı ola bilmerik və heç vaxt bu, olmayıacaq. Ona görə, dünən və sırəağın siyasi müstəvəde baş vermiş hadisələr onu göstərir ki, Ermənistən rəhbərliyi nehayət başından böyük zərba alandan sonra dərk etməyə başladı ki, o, ancaq bizim şərtlərə oturub duracaq. Biz nə desək o da olacaq. Şans veririk ki, danışqlar yolu ilə, sühl yolu ilə torpağımızdan çıxın", - deyə dövlətimizin başçısı bildirib.

Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb ki, onsuz da biz bu torpaqlara qayıdacaq. Onsuz da biz ərazi bütövlüyümüzü bərpa edəcəyik. Bütün dünya bunu gördü, o cümlədən Ermənistənən bunu gördü. Biz istəyirik ki, qan tökülməsin. Biz istəyirik ki, şəhidlər olmasın. Biz öz torpaqlarımızı istəyirik. Çıxın gedin bizim torpağımızdan, rədd olun bizim torpağımızdan. Gedin öz ölkənizdə yaşayın. Amma bizim torpağımızı biz geri alacaq. Ona görə bu tarixi şansı onlar qaćırmamalıdır.

"Heç bir qüvvə bizi haqq yolumuzdan döndərə bilməz"

Biz dəfələrlə bunu demişik. Öz xoşunuzla çıxın bizim torpaqlarımızdan. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini yerinə yetirin. Yoxsa, peşman olacaqsınız. Heç sab edirsiniz ki, Azərbacan bu vəziyyətlə barışacaq? Barışmayacaq, dəfələrlə demişəm. Hesab edirdiniz ki, Azərbaycan xalqı bu təhqirlərlə barışacaq? Barışmayacaq, dəfələrlə demişəm. Amma bizim torpaqlarımızda oturub bizim müqəddəs torpağımı zəhərləyib sonra da bize qarşı iddia qaldırasan, görün, qudurğanlığın dərəcəsinə baxın. Biz onları yerinə oturduq. Biz onlara onları yerini göstərdik. Biz onları elə qovurraq ki, onlar bu sprinti heç vaxt yaddan çıxarmayacaqlar.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu barədə xalqa müraciətində bildirib.

Dövlətimizin başçısı deyib: "Bu gün bütün cəbhə boyu döyüslər gedir. Bütün istiqamətlər üzrə Azərbaycan mövqelərini möhkəmləndirir və biz işgalçını, təcavüzkarı sülhə məcbur edirik. Bu əməliyyatın əsas məqsədi də odur. Biz onlara göstərdik ki, döyük meydanda da, beynəlxalq müstəvidə də, siyasi meydanda da biz qalib gelirik. Onlar bizim gücümüzü gördülər. Bizim iradəmizi gördülər. Onlar gördüler ki, dünyada heç bir qüvvə bizi haqq yolumuzdan döndərə bilməz.

Dünyada heç bir ölkə bizim iradəmizə təsir edə bilməz. Kime istəyirsən yalvarırsan yalvar, kimin ayağının altına yığılsan yixıl, kimin dabanlarını yalayırsan yala, heç kim bizə təsir edə bilməz. Biz haqq yolundayıq, biz qalib gelirik, biz zəfər çalırıq və biz öz torpaqlarımızı geri alacaq. Ərazi bütövlüyümüzü bərpa edəcəyik".

BİZ SİZİNLE GÜCLÜYÜK, KOMANDANIMIZ!

Xalqımız da bu gücün yanındadır

Sentyabr ayının 27-dən başlayaraq bütün dünya Azərbaycandan danişir. Dünyanın demək olar ki, bütün media məkanlarında baş mövzu Azərbaycan, baş qəhrəman Azərbaycandır. İndi hər kəs 30 illik sükutdan sonra Azərbaycanın varlığını, Azərbaycan həqiqətlərini görməyə və qəbul etməyə başalyib.

Dünya sanki özünün "ayı yuxusundan" oyanıb. Bu da sentyabr ayının 27-de düşmənin təxribatının qarşısını alaraq əks hücumu keçən Azərbaycan Ordusunun və bu ordunun Ali Baş Komandanın diqqətidir.

Görünür, "her şeyin zamanı ehtiyacı var" müdürük kələmi öz növbəsini gözləyirmiş. O növbə bizi də gəlib çatdı. Ve biz artıq kimliyimizi, iradəmizi, qətiyyetimizi ortaya qoymuşuk. Bununla da təxribatlarla, həyəsizlərlə, terrorla torpaqlarımızda işgalçılıq ömrünü uzadan Ermənistənən sözün həqiqi mənasında şah damarı kəsildi, bel sütunu qırıldı. Düşmən görüdü ki, onun qarşısında 90-ci illerin Azərbaycanı yox, bu gün dünyanın ən güclü 50 ordusu sırasında yer alan Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan dayanıbdı! Heç də təsadüfi deyil ki, xalqımıza müraciət edən Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyev birmənalı şəkildə vurğulmuşdu ki, "Bizim mübarizəmiz haqq mübarizəsidi. Biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmək istəyirik, bunu edirik və bu işlərdə, bu istiqamətdə uğurlar əldə etmişik".

Bəli, həqiqətən də biz 30 il bu günü gözləmişik. Düşünmüşük ki, problemin çözümü ilə məşğul olan beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə ATƏT-in Minsk qrupu və onun həmsədrleri ədaletin bərpası üçün qətiyyətli addımlar atacaq, BMT-nin məlum qətnaməsinin icrasını təmin edəcəklər. Cox təəssüflər ki, bu belə olmadı. Və ən acınaqlı da odur ki, bu gün Minsk qrupunun həmsədr ölkələndən biri, yəni Fransa özünün ermənipərəst, işgalçiya dəstək verən mövqeyini ortaya qoymub. Onun ikili

siyasetinin üstü açılıb. Bu da məhz Fransa prezidentinin açıqlamaları ilə, Azərbaycana təyiz etmek çağırışları ilə faş olubdu. Amma Azərbaycan xalqı ölkə prezidentinin də dediyi kimi, "Bu, bizə qarşı edilən haqsızlıqdır. Bu, yalan məlumat əsasında ifadə edilən açıqlamadır. Bu ya yoxlanılmamış, təsdiqini tapmamış məlumat əsasında deyilib,

nümayiş etdirdi. Açıq-ashar göründü ki, ordu-muzun ilk həmlələri özünü öyen, küçədən hakimiyyətə gələn Nikolay əməlli-başlı qorxuya salıb. Digər tərəfdən, onun Moskva televiziyasına müsahibə verərkən hökümət binasının işçilərinin sənməsi, bunu ardınca özünün təyin etdiyi məmurları xəyanətkar kimi vəzifədən kənarlaşdırması da bir daha sü-

nan ərazilərin qaytarılması tələb edir".

Doğrudan da sentyabrın 27-dən önce pafosla danişan, öz iddialarına sişşışmayan Ermənistənən baş naziri bu gün dünya dövlətlərinin qapısını döyür. Büyük dövlətlərin başçılarına əl açıb yalvarır, onlardan kömək istəyir. Yalvarışlarında Azərbaycanı durdurmaq, Azərbaycan Ordusundan atəşkəsi tələb etmək ifadə olunur. Amma unudur ki, artıq bu ordunu yalnız Qələbə durdurma bilər. Çünkü bu Ordunun Ali Baş Komandanı birmənalı şəkildə bəyan edib: "Dağlıq Qarabağ bizim torpağımızdır.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin edilməlidir. Mən heç zaman imkan verməyəcəm ki, tarixi Azərbaycan torpaqlarında ikinci erməni dövləti yaradılsın. Bütün imkanlardan istifadə edib öz ərazi bütövlüyüümüzü bərpa edəcəyik. Biz buna yaxınlaşırıq".

Bəli, indi Ordumuz tarix yazır. Bu tarix canımızla, qanımızla yazılır. Çünkü bu tarix bütövlüyüümüzdür, həm də bu tarix Qələbəmizdir. Onun da müəllifi, sərkərdəsi Azərbaycan Prezident cənab İlham Əliyevdir! Biz onunla ve Ordumuzla güclüyük! Xalqımız bu gücün yanındadır!

P.S. Dünən axşam saatlarında xalqımıza müraciət edən Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev hər birimizi təbrik etməklə Hadrut qəsəbəsinin azad edildiyini bəyan etdi. Ordumuzun şücaətindən, döyük əzmindən danişan Azərbaycan Prezidenti vurğuladı ki, "Azərbaycan əsgəri otuz illik səbrdən, gözləməldən sonra dösmənə və dünyaya göstərdi ki, bizim Qarabağ problemini həll etməyə hər cür imkanımız var, biz buna qadirik. Sadəcə olaraq, biz danışqlar yolu ilə, sühl yolu ilə məsələnin həll olunmasına tərəfdarıydıq. Ancaq Ermənistənən hərbi siyasi xuntası öz təxribatlarıyla bizi onlara cavab verməyə məcbur etdi".

**Əbülfət MƏDƏTOĞLU
Əməkdar jurnalist**

ya da ki, bu qəsdən deyilib. Bizə qarşı edilən haqsızlıq təbii ki, biz tərəfdən cavablandırılr. Biz buna səssiz qala bilmərik".

Cox maraqlıdır ki, Azərbaycanın sərt və qəti mövqeyi tekce düşmənlərimizi yox, hətta özünü "xoşməramlı" göstərmək istəyənlər üçün də gözlənilməz olud. Belə ki, biz beynəlxalq hüquqa, ədalətə, reallığa üstünlük verərək problemin sülh yolu ilə həll olunacağına zaman-zaman ümidi bağlamışdıq. Görünür elə bu da düşmənlərə müəyyən mənada arxayıncılıq hissi aşılamışdı. Lakin Azərbaycan Prezidentinin sərt açıqlamaları, Rusiya və digər ölkələrin telekanallarındakı müsahibələri, onun mükəmməl rus və ingilis dilində etdiyi kimi, "Biz mühabəribənin başlanmasına görə məsul deyilik. Deidiyim kimi, biz Azərbaycanın işgal edilmiş ərazilərində yerləşən Ermənistən ordusunun fiziki hücumuna məruz qalmışq. Bundan əlavə, Ermənistəndəki indiki rejim danışqlar prosesini məhv etmək üçün hər bir şeyi etmişdi. Ermənistənən baş naziri "Qarabağ Ermənistəndir" bəyanatını vermişdi. Bu bəyanatda biz də işgal olu-

but etdi ki, Ermənistən hakimiyyəti sözün bütün mənasında son nefəsində can üstündədi.

Bu gün xalqla Ordunun birliyi, hər kəsin Zəfər ruhu ilə yaşaması, hər birimizin Ali Baş Komandanın yanında olmamız dünya mediasında da, xüsusilə qardaş Türk mətbuatında geniş şəkilde təbliğ olunur. Apardığımız Böyük Vətən Müharibəsi dünyaya göstərir ki, biz döyüşməyi və qalib gəlməyi də bacarıraq.

Işər Suqovuşana sancılan, işər Cəbrayılda dalgalanan bayraqımız göstərir ki, bu bayraq bizi üzü Şuşaya doğru aparır.

Və deməli, xalqla ordumuzun birliyi şanlı Qələbənin təməl daşıdı. Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandanın da dediyi kimi, "Biz mühabəribənin başlanmasına görə məsul deyilik. Deidiyim kimi, biz Azərbaycanın işgal edilmiş ərazilərində yerləşən Ermənistən ordusunun fiziki hücumuna məruz qalmışq. Bundan əlavə, Ermənistəndəki indiki rejim danışqlar prosesini məhv etmək üçün hər bir şeyi etmişdi. Ermənistənən baş naziri "Qarabağ Ermənistəndir" bəyanatını vermişdi. Bu bəyanatda biz də işgal olu-

Sahibə Qafarova İsrail səfiri ilə Dağlıq Qarabağ məsələsini müzakirə etdi

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri Sahibə Qafarova İsrailin ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyətli səfiri Cərç Dik ilə görüşüb.

Parlementdən Adalet.az-a verilən məlumatda görə, görüşdə iki ölkə arasında olan münasibətlərin hazırlı səviyyəsinə toxunan Sədr, Dağlıq Qarabağ münaqişəsində hər zaman Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəklədiyi nə görə İsrail dövlətinə təşəkkürünü bildirib. Ermənistanın Azərbaycana

qarşı işgalçılıq siyaseti ve hərbi təxribatları barədə səfirə məlumat verən Sahibə Qafarova qeyd edib ki, Ermənistan silahlı qüvvələri iyulun 12-də Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Tovuz istiqamətində törfətdiyi təxribatların ardınca, sentyabrın 27-də növbəti dəfə təmas xəttində yerləşən kəndlərimizə, hərbi mövqelərimizə hücum edib. Buna cavab olaraq, Azərbaycan Ordusu əks-hücum əməliyyatına başlayıb və artıq işgal altındaki bəzi ərazilərimiz azad edilib.

Milli Məclisin Sədri bildirib ki, Ermənistan son günlər cəbhə xəttindən kəndlərimizə yerləşən şəhər və rayonları məsələləri şəhərin hədəfə alır. Bunun nəticəsində dinc insanlar arasında ölenlər və yaralananlar var. Həmcinin enerji infrastrukturuna və yaşayış binalarına ciddi ziyan dəyib, dağıntılar var.

Bu, bir daha Ermənistandakı hərbisəsi rejimin cinayətkar mahiyyətini əks etdirir. Spiker qeyd edib ki, Ermənistan informasiya cəbhəsində də tə-

ribat xarakterli məlumatlar yayaraq beynəlxalq ictimai rəyi çəşdirdirmə çalısır. Sahibə Qafarova deyib ki, Azərbaycanın bu münaqişəni həll etməyə qadir Silahlı Qüvvələri var və heç bir başqa qüvvələri cəlb etmir.

Parlementlərarası münasibətlərin inkişafı barədə də danışan S.Qafarova iki ölkənin parlamentləri arasında əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Spiker qeyd edib ki, bu baxımdan hər iki ölkənin parlamentində fəaliyyət göstərən dostluq qrupları mühüm rol la malikdir.

Səmimi görüşə görə minnətdarlığı bildirən səfir C.Dik S.Qafarovani Milli Məclisin Sədri kimi yüksək vəzifəye seçilməsi münasibətə tebrik edib. Azərbaycanda qadınların ictimai-siyasi həyatdakı ro'lundan danışan sefir qeyd edib ki, Azərbaycan Şərqdə qadına seçki hüququ veren ilk ölkə kimi bu gün də qadınların həyatın müxtəlif sahələrində fəal təmsil olunmasına şərait yaradır.

Diplomat vurğulayıb ki, Azərbaycanda heç vaxt antisemitizm olmayıb və bu baxımdan digər ölkələrə nümunə ola bilər. Burada müxtəlif xalqlar, o cümlədən yəhudilər bərabərhüquqlu vətəndaşlar kimi yaşayırlar.

Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə toxunan səfir ölkəsinin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin beynəlxalq hüququnun principləri əsasında həlli tərəfdar olduğunu diqqətə çatdırıb. İki-tərəfli əməkdaşlığın inkişafından danışan diplomat bildirib ki, iki ölkənin pandemiyyaya qarşı mübarizədə sehiyyə sahəsində də yaxından əməkdaşlıq etməsi təqdirdələyiqdır.

Görüşdə iki ölkə arasında müasir texnologiyalar, energetika və digər sahələr üzrə əməkdaşlığı barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

Nicat

Hikmət Hacıyev: "Biz artıq status-kvonu dəyişdik"

Türkiyə ATƏT-in Minsk Qrupuna üzv ölkələrdən bəridir və bu coğrafiyada yad deyil.

Bunu Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyaset məsələləri şöbəsinin müdürü "Haber Global" a müraciətində deyib.

H.Hacıyev bildirib ki, bölgədəki təhlükəsizlik məsələləri qardaş Türkiyənin də nəzərindədir.

"Digər tərəfdən, ölkələrimiz arası qardaşlıq münasibətləri var. Gələcək dinamikadan asılı olaraq, Türkiyə-Rusiya formatında bu məsələlərə baxılması təhlükəsizliyin güclənməsinə öz töhfəsini verə bilər", - deyə Prezidentin köməkçisi əlavə edib.

H.Hacıyev vurğulayıb ki, Türkiye və Rusyanın bölgədə önemli rolü var, bölgədə sülhün olmasını isteyirlər:

"Birgə iş birliyi əsnasında Qarabağ məsələsini həll edə bilərik. Bununla Xəzər, Qara dəniz bölgəsində təhlükəsizlik daha da güclənəcək".

Prezidentin köməkçisi hesab edir ki, Ermənistanın işgalinə əsaslanan status-kvo var idi, Azərbaycan artıq onu dəyişdi: "Biz artıq status-kvonu dəyişdik".

Aqil Abbas: "Mən qələbələrə inanıram"

"Mən qələbələrə inanıram. Arzu edirəm ki, Hikmət Həsənov, Mais Bərxudarov və bizim digər komandirlərimiz, generallarımız o bayraqı Şuşaya sancınlar. Necə ki, bu bayraqı Suqovuşana sancınlar, bundan sonra Ağdərəyə, Qlobusa sancacaq və oradan da Xankəndiyə gedəcəklər. Mən o yerləri çox yaxşı tanıyorum. İndiki zabit və generallarımızın əvvəlkilərdən fərqi ondadır ki, onlar əsgərinin öündədir, əsgər generalını yanında, səngərdə görür. Əsgər generalıyla bir yerdə çörək yeyir və bizim qələbəmizdən biri budur. Polad Həşəmov da buna görə şəhid oldu. Hikmət Həsənov və Mais Bərxudarov da belə generallardandır. Mən Mais Bərxudarovla bir yerdə hərbi hissədə çörək yemişəm. Onlara qələbə, övladlarına xoşbəxtlik arzu edirəm. Bu dəqiqə onlar ata-analarının övladları yox, bütün Azərbaycanın övladlarıdır və onlara təkcə Azərbaycan yox, bütün Türk dünyası fərəx edir".

Qeyd edək ki, bu gün general-major Hikmət Həsənovun doğum günüdür.

"Heç kim azərbaycanlıların taleyindən danışmir"

Çingiz Abdullayev "Rossiya 1" də

Azərbaycan Xalq yazılıcı Çingiz Abdullayev Rusyanın "Rossiya 1" telekanalında "Vladimir Solovyov ilə axşam" verilişinə qatularaq Dağlıq Qarabağda kə vəziyyətlə bağlı fikirlərini bölüşüb.

Çingiz Abdullayev çıxışında Azərbaycanın münaqişədə mövqeyi ilə bağlı sualları cavablandırırcə bildirib:

"Birinci ondan başlayıq ki, Qarabağın Ermənistan olduğunu deyirlər, daha doğrusu bunu Paşinyan deyib. Və səhv deyib, cənki, Ermənistan özü də daxil olmaqla dünyada heç kim Qarabağı tanımır. Bu gün səhər eşitdiyimə görə isə, Vladimir Putin deyib ki, Qarabağ Kollektiv Tohlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına (KTMT) aid deyil və beləliklə, Ermənistana da. Burada Rusiya tərəfindən məsələyə aydınlıq gotirilib.

Aydın məsələdir ki, işgaldən əziziyət çəkən insanlar öz torpaqlarına qayitmalıdır. Başa düşürsünüz, hər zaman, eləcə də sizin studiyada Dağlıq Qarabağ əhalisi ilə bağlı müzakirələr gedir, əlbəttə ki, bu, vacibdir. Ancaq orada 150-170 min insan yaşayır. Lakin 800 min insanın talehi isə elə bil heç kimi narahat etmir. Üzr istəyirəm, bu Oruelsayağıdır, hər kəs bərabərdir, ancaq bəziləri digərlərinə nisbətən daha bərabərdir.

Başa düşün ki, bu, azərbaycanlıları çox incidir. Niyə heç kim onların taleyi haqda danışmir? Demək olar, hər 10-cu adam öz doğma torpaqlarından məhrum olub.

İndi Azərbaycan nə isteyir? Mənçə, bizim Prezident çox dəqiq və aydın şəkildə açıqlayıb. Erməni işgalçı qüvvələrinin sözügedən rayonlardan çıxarılması, oradan çıxarılan azərbaycanlıları yenidən geri qaytarılması", - deyə Çingiz Abdullayev qeyd edib.

O, Azərbaycanın erməni əhalini Dağlıq Qarabağdan çıxarmaq istəmədiyini, bu siyasetin əksinə Ermənistan tərəfindən azərbaycanlılara qarşı aparıldığı xatırladıb.

"Daha sonra Qarabağda heç kimin heç kimi qovmaq fikri yoxdur. Üstəlik Prezident deyib ki, azərbaycanlı və erməni əhalisi birlikdə dostluq içinde yaşaymalıdır, necə ki, bu, 100 illərə olub, necə ki, bu, indi Bakıda baş verir.

Niyə heç kim demir ki, Bakıda hazırda 30 min erməni yaşayır. Ermənistanda isə bir nəfər azərbaycanlı yoxdur.

Heç kim bizim beynəlmiləl respublika olduğumuzu demir. Bizdə 150 mindən çox rus vətəndaşları var. Ermənistanda isə monorespublikadır, biz onları qızamırıq, bu, onların seçimidir. Ancaq niyə bizi heç kim başa düşmür.

Niyə heç kim başa düşmək istəmir ki, həmin torpaqlarda indi heç kim yaşamır. Və həmin 7 rayonda heç vaxt ermənilər yaşaymayıb.

1-2 ailə ola bilər, onlar da qayıdır yaşıya bilərlər. Bizim ən əsas tələbimiz torpaqlarımızın azad edilməsidir. Niyə bizi heç kim başa düşmək istəmir?", - deyə yazıçı bildirib.

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

Nº 114 (2148) 10 oktyabr 2020-ci il

Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkışafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

(əvvəli ötən sayımızda)

Həmin lənt yazısı Azərbaycan rədiosunun Qızıl fondunda saxlanılır. Təkcə bu deyil, aşiq Əhmədin Şirvanlıının, aşiq Ağamurad Mərzəngəlinin və sair sənətkarların repertuarında aşiq Əhmədin şeir və qoşmaları geniş yer tutur və bu gün də toyılarda, məclislərdə, el şənliklərində böyük fəxrə səsləndirilir. Aşiq Əhmədin ustad aşiq Şakirin vəfatına həsr etdiyi qəzəl tipli şeirləri bu gün də dillər əzbəridir və xanəndə-

diciliyini çox sevirdi. Aşiq Əhmədin məclisinə hörmətli, tanınmış ziyalılar, sənet adamları gəlmüşdi. Sevimli müğənnimiz Rübəbə Muradova, ustad aşiq Əkber Cəfərov da həmin tədbirdə iştirak edirdilər. Aşiq Əhmədin bir sənətkar kimi çıxışları maraqla qarşılındı. Bir daha yəqin edildi ki, aşiq Əhməd Azərbaycan aşiq sənətinin çox istedadlı nümayəndələrindən biridir. Keçmiş tələbe yoldaşım Şəmistanla aşiq Əhmədin həmin yaradıcılıq gecəsini bu gün də yada salır, ustada rəhmət diləyirik.

miz Heydər Əliyev hər dəfə Kürdəmirə gələndə onu ilk qarşılanların önünde ustad aşiq Əhməd de olurdu. Yadimdadır, belə görüşlərin birində sinəsində saz ulu öndərin qarşısında dayanan aşiq Əhməd həmin fərəhli anlarda bu misraları söyledi:

*Əhməd deyir, nursan Azərbaycana,
Sənə bənzər Heydər doğmaz hər ana,
Qüdrətinlə yaraşıqsan cahana,
Fikrin bənzər Peyğəmbərə, rəhbərim!
Xoş gəlmisən, Kürdəmirə, rəhbərim!*

**Əhməd sizlər bir anantek,
Qəlbim sınız, sən sinantek,
Min-min adsız qəhrəmantək
Məzarda lal yatan sazım.**

... Xalqımızın başına getirilən müsibətlər - Qanlı 20 Yanvar hadisələri, Xocalı faciəsi, Qarabağ uğrunda döyüşlərdə canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin vətənpervəlik nümunələri, quduz düşməne qarşı mübarizə aparan xalqımızın haqq işi aşiq Əhməd yaradıcılığında geniş yer tutmuşdur.

Kim desə dünyadan doydum, yalandı...

lər tərəfindən xüsusi bir hissiyatla oxunur:

*Şakir, əcəl səni məndən ayırdı,
De, hansı diyarda görərəm səni?
Ovda gəzdiyimiz şəhli çəməndə,
Turacı bağılda görərəm səni!*

*De, hara gedir sən bu bahar çağrı?
Getmə, sənsiz qalar Şakir oylağı.
Gəzib-dolaşaram qışda qışlağı,
Yazda yaylaqlarda görərəm səni!*

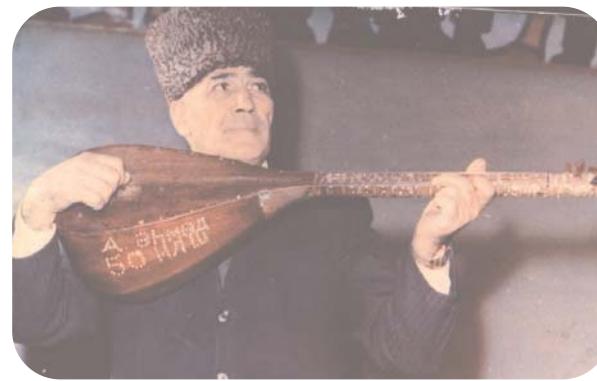
*A qardaş, bu susmaq sənə yaraşmaz,
Dur, qurbanın olum, çal-oxu bir az.
Bir əlimdə qələm, bir əlimdə saz,
Çiçəkli bağlarda görərəm səni!*

*Əziz dost, nə qədər sağam dünyada,
Gələcəm yanına payı-piyadə,
Gündüz sinəndə saz, yaşıł tarlada,
Axşam toy-mağarda görərəm səni!*

*Əhməd deyir nədir bu qara xəbər?
Yayıllır elbəl, şəhərbəşəhər,
Bu diri dünyada görməsəm əger,
Girib daş məzarda görərəm səni!*

Mən aşiq Əhmədi toyılarda, məclislerde, el şənliklərində, dövlət tədbirlərində çox görmüşəm. Bakıda, Filarmoniyada onun maraqlı ifalarına, xüsusiən də özünə məxsus bir ahənglə şeir demək, bədahətən söz qoşmacı məhərətinə heyran qalmışam. "Sinədəftər" sözü ki, var, bu eynilə aşiq Əhmədə də aid idi. O, sözə dəyər verən, sözün müqəddəsləşməsini uca tutan, sözün kövəhərini oxucuya məharətlə çatdırın sənətkarlarından olub. Mən eşitmışəm ki, böyük ustad aşiq Mikayıl Azaflı aşiq Əhmədi "Şirvanın Ələsgəri" adlandırib.

...1970-ci il idi. Bakıda - A.Şərifzadə adına "Aktyorlar evi"ndə aşiq Əhmədin 50 illiyi ilə əlaqədar onun yaradıcılıq gecəsi keçirilirdi. Mən onda tələbəydim. Aşiq Əhmədlə bağlı xəbəri eşidəndə böyük fəxrə həmin tədbirə getdim. Tələbə yoldaşım Şəmistan da (tanınmış hərbi jurnalist - tədqiqatçı, polkovnik leytenant Şəmistan Nəzirli) mənimlə idi. O da aşiq Əhmədin yara-

Sözlə yaradılan mənzərə

... Dil aç, telli sazım, Şirvan elindən - deyən aşiq Əhməd özünün "Salam verək" şeirində Vətən coğrafiyasının sanki kiçik bir mənzərəsini yaradıb. Bu mənzərədə o, sazı ilə birlikdə şairlər məskəni Qazağa, yurdumuzun dilbər guşəsi gözəl Qarabağa salam göndərmək, Goyəzən dağını, şair Vurğunun bir vaxt qədəm qoymuşluğunu yerləri, bərəkətli tarlaları, pambıqlı düzənləri gəzib-dolaşmaq, səs-səsə verib, pərdə-pərdə ötərək hər yerdə şeir süfrəsi açmaq, elləri, oymaqları bu söz meta-hına, şeir süfrəsinə qonaq etmək arzuları əks olunub:

*Dil aç, telli sazım, Şirvan elindən,
Gel gedək Qazağa bir salam verək,
Vaqiflə bir yerdə Cıdır düzündən
Gözəl Qarabağa bir salam verək.*

*Goyəzən dağının gəzək zirvəsin,
Pambıqlı çöllərin, çarpaç cərgəsin.
Açaq söz mətəhin, şeir süfrəsin,
Hər elə, oymağa bir salam verək.*

*Ötək pərdə-pərdə, verək səs-səsə,
Ürək şad olarmı deyib-gülməsə.
Vurğun gəzən yeri bizə kim desə
Əhməd, o torpağa bir salam verək.*

Sənətkar ehtiramı

Aşiq Əhmədlə bağlı düşüncələr məni xeyalən ötən tarixli günlərə apardı. O günlərə ki, Ümummilli lideri-

Aşiq Əhməd şeirini deyəndən sonra özünün bir neçə şeirlər kitabını xatire olaraq sevimli rəhbərə təqdim etdi. Sənətə və sənətkarə həmişə yüksək dəyer verən Ulu öndə ustadın ona hədiyyə etdiyi kitabları özüne məxsus xoş təbəssümə və həssaslıqla qəbul etdi.

Bu səmimi görüşlərdən sonra aşiq Əhmədin görkəmli rəhbərə olan dərin ehtiramı onun "Xoş gəlmisən Kürdəmirə, rehbərim!" kitabında öz geniş ifadəsini tapmışdır.

Şəhid olan saz

Aşiq Əhməd 1941-ci ildə müharibəyə gedəndə sazını da özü ilə aparmışdı. Ağır döyüşlərin birində ləp yaxınlığda partlayan düşmən mərmisi torpağı göye sovurdu. Əhməd sazı ilə birlikdə torpağın altında qaldı. Gözünü açanda özünü qospitalda, həkimlərin əhatəsində gördü.

Huşu başına gələndə sazını soruşdu. Dedilər, rəhmetliyin oğlu, o partlayışda saz qalar?! Saç bir yana, az qala özün o dünyalıq olmuşdu. Əhməd kişi bu əhvalatı danişanda qəherləndi, dedi: Vəziyyətim nə qədər ağır olsa da mehv olub itən sazıma görə ağladım. Bu itki məni aldığım yaralar qədər incidirdi...

Bəli, saz ele o itən oldu. Doğma sazinin xıffəti aşiq Əhmədi uzun illər rahat buraxmadı. Ele o ağır günlərde "İtən sazım" adlı şeir yazdı. Cəbhəden qayıtsa da sazını unuda bilmirdi. Ürəyini boşaltmaq üçün sonralar "İtən sazım" adlı bir şeirlər kitabı yazıb çap etdi.

Aşiq "İtən sazım" şeirində yazdı:

*Qanlı-qadəli illərdə
Sinəm üstə ötən sazım,
Əsgər kimi cəbhələrdə
Şəhid olub itən sazım.*

Mən dəfələrlə gördüm ki, ömrünün yaşı çağları yaşayış aşiq Əhməd dəfələrlə döyüş bölgələrinə gedir, səngərlərdə keşik çəkən, sinesini sıpər edən əsgerlərimizlə görüşür, öz şeirləri və ifaları ilə onları qələbəyə ruhlandırdı.

... Aşiq Əhmədlə son görüşümüzə o, mənə bir şəkil verdi. Saday bəyin şəkildir - dedi - qazamatda olanda çəkilib.

Bu o Saday bəydi ki, ömrünün axırınan başının dəstəsi ilə Çar hökumətinə, sonralar da Sovetlərə qarşı mübarizə aparıb, elə bu yolda da canını qurban verib...

Mən şəkli ondan alıb çox maraqla, diqqətlə baxdım və minnətdarlıq hissi ilə dedim: Aşiq, çox sağ ol ki, bu tarihi şəkli indiyəcən qoruyub saxlamışsan...

Vaxtilə adını atamdan, babamdan eşitdiyim Saday bəyin şəklini ilk dəfə gördüm. Şəkli özüne qaytarmaq istəyəndə dedi: Yox, qoy səndə qalsın, itib-batmasın. Yazı-pozi adamısan, vaxt olar nəse bir şey yazarsan...

Ustad aşiq Əhmədlə bu söhbətindən 12 il keçib. Arada dikofonumu açıb aşiq Əhmədin səsini eşidirəm və bu lənt yazısından təselli alıram.

Aşiq Əhməd 2008-ci ildə dünyasını dəyişdi. Özü bu dünyadan getdi, amma sənətinin izi qaldı, bir-birindən əziz xatirələri qaldı. Bir də vaxtilə yaşadığı küçəyə verilən adı qaldı. "Aşiq Əhməd küçəsi" - divarə vurulmuş bu kiçik lövhə bu ustad sənətkarın böyüküyündən xəbər verir və hər kəsdə qürur hissi oydur. Allah ustadə rəhmət eləsin!

Tofiq Abdullayev

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ
İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN
İNKİŞAFINA DÖVLƏT DƏSTƏYİ
FONDUNUN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ**

ƏDALƏT •

10 oktyabr 2020-ci il

Ermənistanın Azərbaycan Respublikasının mülki əhalisinə qarşı müxtəlif cinayətlər törəməsi və həmin cinayətlərdə xarici ölkələrdən gətirilmiş muzdluların iştirak etməsinə dair Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu tərəfindən mötəbər səbutlar əldə edilmişdir.

Baş vermiş hadisələrlə bağlı Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru Kamran Əliyev tərəfindən həmkarlarına həm birbaşa, həm də diplomatik kanallarla rəsmi müraciət edilmişdir.

Adalet.az-in məlumatına görə, bəyanatda deyilir:

Məlum olduğu kimi, sentyabrın 27-dən etibarən təcavüzkar Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyi öz təxribatçı əməllərini davam etdirir, Cenevrə Konvensiyaları və ümumilikdə beynəlxalq hüquqdan irəli gələn müvafiq öhdəliklərini kobud şəkildə pozmaqla dinc Azərbaycan əhalisinin six yaşadığı əraziləri, hətta döyüş bölgələrindən kənarda yerləşən Gəncə, ərazilərində strateji obyektlər yerləşən və keçən Mingəçevir (Su Elektrik

Baş Prokurorluq bəyanat yaydı

Stansiyası) və Yevlax (Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri) şəhərlərini, Abşeron və Xızı rayonlarını ağır silahlardan atəşə tutmağa davam edir. Bugündək Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində 3-ü uşaq, 9-u qadın olmaqla 31 mülki şəxs həlak olmuş, 164 mülki vətəndaş ağır yaralanmış, ümumilikdə 1054 yaşayış evi, 142 mülki obyekt, 45 çoxmənzilli bina dağdırılmışdır. Azərbaycan Respublikasının silahlı qüvvələri tərəfindən erməni təcavüzünün qarşısını almaq və mülki əhalinin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə beynəlxalq humanitar hüquqa tam riayət etməklə səmərəli əks-hücum və adekvat cavab tədbirləri həyata keçirilməkdir. Azərbaycan Ordusunun təsirli cavab tədbirləri nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələri əhəmiyyətli sayıda canlı qüvvə itkisi ilə üzüldiyinə görə ölkənin hərbi-siyasi rəhbərliyinin çağırışı əsasında xari-

ci ölkələrdə yaşayan erməni diasporası tərəfindən muzdluların Azərbaycan Respublikasının silahlı qüvvələrinə qarşı döyüşmək məqsədilə Dağlıq Qarabağ göndərilməsi təşkil olunur. Bu hərəkətlər beynəlxalq hüquq normalarına zidd olmaqla, eyni zamanda Azərbaycanın və xarici dövlətlərin qanunvericiliyə əsasən cinayət hesab olunur və beynəlxalq təhlükəsizliyin pozulmasına şərait yaranan təhlükəli amildir. Bildirirəm ki, artıq 2 faktla

bağlı Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu tərəfindən Cinayət Məccəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanmış, hazırda istintaq əməliyyat tədbirləri davam etdirilməklə

həmin şəxslərin vətəndaşı olduqları ölkələrin səlahiyyətli qurumlarına hüquqi yardım haqqında sorular göndərilmişdir.

Bundan başqa, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu tərəfindən ölkəmizin işğal olunmuş ərazilərində qanunsuz iqtisadi və digər fəaliyyətlə məşğul olan fiziki və hüquqi şəxslərə qarşı kəsərli cinayət-hüquqi tədbirlərinin tətbiqi davam etdirilir. Qeyd olunanları nəzərə alaraq, Azərbaycan Res-

publikasının Baş Prokurorluğu adından bir daha bəyan və xəbərdar edirəm ki, Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyi, silahlı qüvvələrinin, xaricdə fealiyyət göstərən diaspora təşkilatlarının, habelə qondarma rejimin çağırışları əsasında Dağlıq Qarabağ golub döyüslərdə iştirak edən muzdlulara, həmçinin Azərbaycan Respublikasının işğal olunmuş ərazilərində qanunsuz iqtisadi və digər fəaliyyətlə məşğul olan fiziki və hüquqi şəxslər barəsində beynəlxalq hüquq normaları və Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan cinayət qanunvericiliyi çərçivəsində kəsərli tədbirlərin görülməsi təmin ediləcəkdir.

Bu cür qanunsuz əməllərin qarşısının alınması məqsədə xarici dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarını təsiri, preventiv və təxirəsalınmaz tədbirlərin görülməsinə qətiyyətlə çağırıram.

"Türkiyə ilə əməkdaşlığıımız daha da six olacaq"

"Dağlıq Qarabağ münaqişəsi Azərbaycanın torpaqlarının işğaldan azad olunması müstəvisində həll olunandan sonra, sözsüz ki, Türkiyə Azərbaycanın yanında olacaqdır və Türkiyənin Cənubi Qafqazda iştirakı birmənalı şəkildə öz təsdiqini tapacaqdır. Çünkü Türkiyə hazırda beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın səsini dəstəkləyən bir dövlətdir". "Ədalət" qəzetiinin qonağı BDU-nun Beynəlxalq münasibətlər kafedrasının professoru Ramiz Sevdimaliyevdir.

"Minsk qrupu öz missiyasını yerinə yetirə bilmədi"

-Ramiz müəllim, müharibə Dağlıq Qarabağ zonasında olşa da, ermənilər bizim Gəncə, Mingəçevir və digər ərazilərimizi də atəş tuturlar. Bununla da iki dövlət arasında olan münaqişəni geniş miqyaslı müharibəyə çevirməyi düşünlər...

-Hər zaman Ermənistan baş-qalarının eli ilə öz məqsədlərinə nail olmağa çalışıb. Bu gün Azərbaycan Respublikasının Ermənistan üzərində bütün sahələrdə üstünlüyü var. Həm hərbi, həm iqtisadi, həm insan resursları sahəsində, həm də diplomatik sahədə biz Ermənistan dan güclüyük. Müharibə başla-yandan bu güne qədər Azərbay-can ciddi uğurlara nail olub, çox ərazilərimizi işğaldan azad etmişik. Sözsüz ki, Ermənistan zəif bir durumdadır, ona görə də istəyir ki, kənar qüvvələri bu müharibəyə cəlb eləsin. Bununla da müharibəni beynəlmələşdirmək isteyirlər. Əsası varmı buna? Deyim ki, Ermənistanla Rusiya arasında müqavilə im-

zalanıbdır. Həmin müqaviləyə görə, əgər Ermənistana digər dövlət tərəfindən silahlı hücum olarsa, Rusiya Ermənistanın təhlükəsizliyini təmin edəcək və həmin ölkə ilə müharibə aparacaq. Bundan elave Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının üzvüdür. Bilirik ki, ora da 6 ölkə üzvdür ki, onlardan da biri Ermənistandır. KTMT-nin Nizamnaməsinin 4-cü maddəsində də qeyd olunub ki, hər hansı üzv dövlətə silahlı hücum olarsa, bunu üzv dövlətlər özlərinə qarşı hücum kimi qəbul edəcəklər və hücum olunan dövlətin müdafiəsinə qalxa-caqlar. Ona görə də Ermənistan Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və ətraf 7 rayonunun sərhədlərindən kənara çıxaraq Ermənistan ərazilərinə hücum etməsinə çalışır. Bu səbəbdən də Ermənistan Azərbaycanın Gəncə, Mingəçevir və digər ərazilərində cinayətlər törədir və bununla da Azərbaycanı Ermənistanın ərazilərinə hücum etməyə təhrik edir. Bununla da loru dildə desəm, əlində əsas saxlayıb demək istəyir ki, Azərbaycan bize hücum etdi və gelib məni müdafiə edin. Bu, birmənalı şəkildə Ermənistanın riyakarlığıdır ki, müharibə arealını genişləndirsin, digər dövlətləri müharibəyə cəlb etsin və öz müdafiəsini təşkil etsin.

-Fransanın mövqeyini şərh etməzdən önce Cənab Prezident İlham Əliyevin müsahibəsindən bir hissəni xatırladım: "Həmsədr bilmirmi ki, bu torpaqlarda qanunsuz olaraq ermənilər oturub bizim bütün tarixi abidələrimizi, məscidlərimizi, qəbirlərimizi, evlərimizi, yerlə-yeysən ediblər. Ağdamın, Fizulinin görüntülərinə baxın. Bizim yarıdağıdılmış məscidlərimizdə donuz, inək

Minsk qrupu yoxdur. 30 il ərzində Minsk qrupu öz missiyasını yerinə yetirə bilmədi ki, bunun da müxtəlif səbəbləri var. İstənilən halda tərəflər arasında fərq qoyulmadı, işğal faktı gündəmə getirilmədi və faktiki olaraq Minsk qrupunun həmsədrleri münaqişənin tənzimlənməsində vəsiyyətliklə məşğul olmadılar, bölgəyə seyahət edərək sadəcə görüntü yaratdılar. Müharibənin başlamasının səbəblərindən biri də bu oldu ki, Minsk qrupu öz missiyasını yerinə yetirə bilmədi və o qrupun fəaliyyətinə ehtiyac qalmadı.

Odur ki, Minsk qrupunun fəaliyyətindən danişmaq lazımlı deyil, o ki qaldı, Fransanın mövqeyindən.

"Qarabağdan Yaxın və Orta Şərqə mənzərə açılır"

-Müharibə başa çatdıqdan sonra regionun geosiyası mənzərəsində əhəmiyyətli dəyişikliklər özünü göstərəcək. Bax bundan səhəbat açaq...

-İlk olaraq onu deyim ki, Türkiyənin Azərbaycanla əməkdaşlığı ilə yanaşı Gürcüstanla da əməkdaşlığı var. Belə düşünürəm ki, indiyə qədər Rusiya he-

sab edirdi ki, Cənubi Qafqaz onun təsiri altındadır və Rusiyadan başqa heç bir böyük qüvvə orada ola bil-məz. Amma Dağlıq Qarabağ münaqişəsi Azərbaycanın torpaqlarının işğalından azad olunması müstəvisində

həll olunandan sonra, sözsüz ki, Türkiyə Azərbaycanın yanında olacaqdır və Türkiyənin Cənubi Qafqazda iştirakı birmənalı şəkildə öz təsdiqini tapacaqdır. Çünkü Türkiyə hazırda beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın səsini dəstəkləyən bir dövlətdir. Cənab Prezidentin də qeyd etdiyi kimi, bizim ordumuz geləcəkdə Türkiyə ordusunun modeli şəklinde qurulacaqdır. Bu, o deməkdir ki, Türkiyə ilə əməkdaşlığıımız daha da six olacaq və Türkiyənin Cənubi Qafqazda mövcudluğunu geosiyası güc mərkəzi kimi labüdəşəcəkdir. Nəticə isə budur ki, Cənubi Qafqazda Rusiya və Türkiyənin iştirakı reallaşacaqdır. Türkiyənin geosiyası güc mərkəzi olması mə-

səlesi daha da geniş anlamda nəzərdən keçirilə bilər. Türkiye NATO-nun da üzvüdür. Digər tərefdən də Ermənistan həkimiyətinin, kobud səslənse də deyəcəm, "sürüşkənliyi", yəni ermənilərin mövqelərini dəyişib yeni müttəfiq axtarmaq istekləri də var. Əgər Rusiya müharibədən sonra Ermənistan üzərində öz təsir vasitəsi olmayığını qorub saxlayacaqsa, onda Rusiyaın Cənubi Qafqazda qalması öz təsdiqini tapacaqdır. Yox, əgər Ermənistan qərbe arxalanacaqsa, o zaman Rusiya öz təsirini Cənubi Qafqazda faktiki olaraq itmiş olacaqdır.

-Bir az da Dağlıq Qarabağın geosiyası əhəmiyyətindən səhəbat açaq...

-İlk olaraq onu deyim ki, ermənilərin xisliyindədir ki, baş-qalarının torpaqlarını özünükü-ləşdirsinlər. Yəni onların gözleri hər zaman başqasının torpağında olub. Onu da qeyd edim, Dağlıq Qarabağ anlayışı qondarma anlayışdır ki, 20-ci əsrde meydana gəlib. Söhbət Yuxarı Qarabağ və Aşağı Qarabağdan gedə bilər. Ümumən Qarabağ ifadəsindən istifadə etsək, deyə bilərem ki, ermənilər ora 19-cu əsrde köçürülüblər. Ermənilər istənilən saxtakarlığa yol verib həmin əraziləri özlerinin torpaqları hesab edirlər. Bu dəqiqə Los-Angelesdə yaşayan erməniyalı sual versən ki, bura haradır, deyəcək ki, Los-Angeles bizim tərəxi torpaqlarımızdır. Yəni ermənilərin xisliyi budur. İkinci, Qarabağ zəngin bir ərazidir ki, orada təbiətin gözəlliyyini eks etdirən hər şey var. Resurslarına görə nələr yoxdur? Diger tərefdən Qarabağdan həm İran istiqamətində, həm Türkiyə istiqamətində Yaxın və Orta Şərqə mənzərə açılır. Qarabağın strateji əhəmiyyəti bundan ibarətdir ki, bu ərazidən mənzərələr açılır. Bu həm hərbi baxımdan əhəmiyyətli ola bilər, həm siyasi baxımdan əhəmiyyətli ola bilər. Ermənistanın bu ərazilərdə gözü nəması baxımdan məsələrdən irəli gəlir.

Rövşən Tahir

**Maşallah Məftun,
hərbi ekspert,
Qarabağ qazisi**

Azərbaycan xalqı 30 ilə yaxındır özünün dədə-baba torpaqlarına qayıda bilmir. Tarixi torpaqlarımızdan ötrü mübarizə aparmaq xalqımızın boyun borcuna çevrilmişdir. Nəyin bahasına olur olsun ya xalqımız öz torpaqlarını erməni işgalçılardan azad etməlidir, yadakı bir millet kimi məhv olmalıdır. Millətin başqa yolu yoxdur, artıq qaradan oyana rəng yoxdur. Necə deyərlər biçaq sümüyü dirinib. 27 sentyabrдан intensiv hal alan erməni hücumları çoxlu dağıntılarla səbəb olmuş xalqın səbr kasası daşmış nəticədə Azərbaycan Respublikasının prezident Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənabları ermənistən yerində oturtmaq üçün ordumuza əks-hücum keçmək barədə əmr vermişdir. Sözsüz ki, ermənilər haqqında dünya içtimayyətinin təsəvvürü, bilgisi bir qədər artacaqdı ki, bu etnos kimdir? Çığır-bağır salmaqla var-dövlət qazanmaq, sərvət toplamaq, torpaq qopartmaq, elmə elmi dəllillər gətirmək, satqınçılıq bu etnosun qanındadır. Heç cürə sağlamayan bu erməni xəstəliyi artıq xalqımızın hiddətini bir daha coşdurdu. Xalqımız öz sözünü demək zorunda qaldı...

Şəhidlik adı ölüm deyil, vətən, torpaq, millət, böyük amallar uğrunda candan keçmək, özünü şüurlu şəkildə qurban vermək deməkdir. Şəhidlik-verilmiş ömr payını gələcək nəsillərin xoş günlərinə bağışlamadır...

Bu gün Azərbaycan ordusu, torpaqlarımızın-Qarabağımızın azad olunması, mənəfət düşmənlərin torpaqlarımızdan sonuncu diğəsına qədər qovulması, onların layiqli cavabının verilməsi, şəhidlərimizin qisasının alınması istiqamətində iri miqyaslı əməliyyat tədbirləri həyata keçirdir.

Bu məqsədlə xalqımız,

vətəndaşlarımız hamılaşla səfərbər olur, dövlətimizə, hökumətimizə dəstək olur, Ali Baş Komandanın ətrafında six birləşdiklərini nümayiş etdirirler. Bu gün hər bir qarabağlı, hər bir azərbaycanlı, 27 ildən bəri həsrətində olduqları ata-baba yurduna, əzəli torpaqlarımıza qayiadacı gənən sevincini yaşamaqdadır və inşallah qələbə gənənini görmək hər birimiz qismət olacaq, o gün çox yaxındadır...

Əlbəttə, müharibə varsa itgi də, yaralı da, ölüm də olmalıdır. Bunu hər birimiz soyuqqanlıqla qəbul etməliyik...Şəhid-əlində silah düşmənlə döyüşüb, haqq yolunda, torpaq, millət uğrunda ölüb, haqqın dərgahına qovuşanda olur...Şəhidlik uca bir zirvədir...

..PREZİDENTİMİZİ QORUMALIYIQ Kİ...

Birinci Qarabağ savaşından bir haşıye:

-Əsgər Sadıxov salam məyər məni görmədim sizlə salamlamışmaq isteyirəm...

-Hə komandir ...bağışlayın görmədim bir qədər başım qarışdı.

-Allah eləsin başın yaxşı işlərə qarışın-dedim.

-Hə... elə yaxşı işdir, bu gün bundan yaxşı iş yoxdur, Abdullaya Elsu Qarabağda döyüşürler...

Bunu eşidəndə ilk Qarabağ qazilerindən olan keçmiş əsgərim Mübariz Abdulla oğlu Sadıxovu bərk-bərk qucaqlayıb özümə sixdim:

-Qələbə bizimlədir, mübarək-mübarek-dedim.

-Əlbət ki, bundan yaxşı nə ola bilər, artıq iki oğlum Qarabağ döyüşlərindədir...Sevinəsevinə:-döyüşürler-döyüşürler...

-Əziz oxular uzun illərle görmədiyim keçmiş əsgərimdən bu sözləri eşitmək məni sevindirsədə daxiliimdə özümdən asılı olmayan kədərlə-sevinc qolboyun yallı gedirdi. Aman allahim xalqımıza kömək ol, millətimizin elə bil oyanışı başlayıb. Böyük şairimiz Məmməd Araz demiş "...Vətəndaşı olmayıandan olmaz ölkə vətəndaşı".

-Bəli Qarabağ qazisi Sadıxov Mübariz Abdulla oğlu Ağstafa rayonunun Muğanlı kəndində yaşayır. Oğlu Abdulla beş ildir gizir kimi hərbde qulluq edir. Oktyabr ayında ilk niğahından övlad gözləyir. Kiçik qardaşı Sadıxov Elsu 7 aydır

hərbi xidmetdədir. Döyüşçülərin atası Mübariz, anası Aişə oğlanlarıyla qürur duyurlar. Keçmiş Qarabağ döyüşüsünün təessüratlarından:

-Oğlum Abdulla Cəbrayıł istiqamətində, Elsu isə Tərtər istiqamətində döyüşürler. Əmim nəvəsi Sadıxov Elvin və Pərvin qardaşları, iki sidə Natiqin oğlanlarıdır onlarda döyüşürler. Yaxın qo-

humlarımdan Sadıxov Səbuhı Xaləddin oğlu həkim kimi döyüş zonalarının birisinə göndərilib. Sadıxov Vazi, Vüsal Qəzənfəroğlu bir yerdədir, döyüş bölgəsinə ezam olunublar. Mən cənab prezidentimizlə qürur duyuram. Biz birinci prezidentimiz və Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevi qorunaklı-

yıq ondan öteri ki, 30 ilə yaxın xalqımızın, sizildən yarasına məlhəm oldu. Ordu muza hamı dəstək olmalıdır. Milyonları xarici ölkələrə çıxaranlara səslənirəm-bəs haçan qeyrətə gələcəksiniz-yaxına gəlin də, bundan ağır və şərəflə günümüz olmaya-çaq. Axi Azərbaycan ordusuna tarix yazar. Yaxın günlərdə ordumuzun parlaq qələbəsi xəbəri birbərinin ardınca gələcək biz buna əminik..."Qarabağ Azərbaycandır!"

Ermənistanın baş nəziri Nikol Paşinyan danışçılar stolunun üstündə qara xətt çəkərək kənara tutladı. ATƏT-in 30 ilə yaxın yürüdüyü diplomatiya beləcə sona yetdi. İndi internetdə bölgələrimizi xəritəsinə öteri nəzər salmaq bəs edir ki, bu erməni faşistlərinin bize necə dağ çəkdiyinin şəhidi olasan. Tarixi adalarımız hansı it dilində göstərilir-məni dəhşət bürüdü. Mənasız danışçılarla başımızı qatan fahişə dövlətlər indi Ermənistanı silahlandırmışla məşğuldurlar, həmdə yalvarılar eks-hücumu dayandırın. R.T.Ərdoğan demiş "Ermənistan qədim Azərbaycan torpağı Qarabağın işgalina qarşı kor, lal qalanların bu gün sərgilədikləri duruş ikiyüzlülükdür".

Bəli-İlham Əliyevin özüne-məxsus yüksək səviyyəli xəbərdarlıqlarını Nikol Paşinyan qulaq ardına vurdu. Nə edə-sən Paşinyan belə Paşinyan-

di. Son günler Ermənistandan atılan raket zərbələri bu xalqın görünən və görünməyən içini bir daha açıb göstərdi. Xızı, Gəncə, Yevlax, Mingəçevir, Ağdam, Cəbrayıł, Tərtər- bu kimi Azərbaycanın iri şəhərlərində dinc əhalini, qocaları, cocuqları, onların mal-qaralarının ölümünə səbəb oldu. Bütün bunlar Beynəlxalq hüququn gözü önünde baş verdi. İşgalçi dövlət bu hərəketiyle Cenevre konvensiyasının bəzi maddələrini kobud şəkildə pozdu və ardını yene də davam etdirməkdədir. İşgalçi ordudan fərqli olaraq Azərbaycan ordusu tarixi mədəni xüsusilə dini abidəleri, tikililəri həfəfə almır, bunu dünya içti-maiyyəti bilməlidir.

Xristian kartı...Bəzi dünya dövlətləri ikili standartlarla mövqe sərgiləməkdə davam edirlər. Belə səssiz qalan dövlət başçılarının elə iki üzü adlandırmış yerinə düşərdi. Ermənistanın soyqırımı törediyi Qarabağda daxil olmaqla Azərbaycanın bir hissəsinin işğali 30 ildir davam edir. Beynəlxalq içtimaiyyətin bu işğala səssiz qalması Ermənistanı bir daha ruhlandırmışdı. Onun üçün o mülki vətəndaşlarımıza qarşı hücumlar planlaşdırıldı. Bu onu göstərir ki, Ermənistan bu gün bölgədə sülh, sabitlik, qonşuluq münasibətlərindən ötrü böyük maneədir. Azərbaycan Respublikası sabit dünyəvi, suveren dövlətdir. Tezliklə ordumuz qələbə xəberini bizə bəxş edəcəkdir, hazır olun qələbə bizimlədir!

Qarabağ sevincinin ilk şahidi...

...Nigaran, şəhid ruhlarımıza, atasının, emillerinin ruhlarına ilk müjdəni o apardı, onları sevindirdi: "Gözünüz aydın, Qarabağ düşmən tapdağından azad edilir, övladlarınız geri dönür, zəfer Azərbaycanındır! ...

Elçin Bayramov

19 dekabr 1960-ci ildə Ağdam şəhərində anadan olub, orda böyüyüb, boy-a-başa çatıb, orta məktəbi orda oxuyub. Atası Soltan həkim Qarabağın sayılıb-seçilən kişilərindən olub. Daha sonra Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib, hüquqşunas peşəsinə yiyələnib. Bir sıra rayonlarda, Laçında, Yevlaxda, Go-

ranboyda, Bərdədə, Mingəçevirdə polis sistemində layiqincə xidmət edib. Xidmət etdiyi yerlərdə böyük nüfuz qazanıb, sadəliyinə, haqqı na-haqqı vermədiyinə görə hər kasın sevimlisinə əvvəlib, rəğbət, hörmətə layiq görülüb. Ermənilərin Qarabağda torpaq iddiası başlatdığı ilk günlərdən xalqının yanında olub, düşmənlərə qarşı döyüşlərdə bir posis əməkdaşlığı kimi gecə-gündüz döyüşüb, əlindən gələn köməkliyi göstərib, hamının dördünə şərək olub.

Vətəninə, torpağına çox bağlı idi, torpaqlarımızın itirilməsi, ata-baba yurduna yağışların gəzməsini, o gözəl, şəfali yerlərdə yaşamalarını heç cürə qəbul edə bilmir, onu özünə böyük dərəcdə edirdi... Tam bə dərəcən müsbət cəhətlər onun xarakterində cəm olmuşdu... Yاردımsevərliyi ilə seçilirdi, elə bil ki, bu dünyaya hamiya yardım etməye golmuşdı.

On böyük arzusuydu Qarabağın azadlığı... bu gün Şəhər Ordumuz addım-addım qələbəyə doğru iriliyər. İnşaallah Qarabağa, Şuşaya Azərbaycan bayrağı sancılan gün, məzarın üstünə golib, deyəcəm: "Gözün aydın, arzuların çin olduğunu, Elçin omı, Qarabağ azad oldu, gəzün arkada qalmasın..."

Ruhun şad olsun!

Nicat Kolan

HÖRMƏTLİ PREZİDENTİMİZ İLHAM ƏLİYEVƏ AÇIQ MƏKTUB

Seyfəddin ALTAYLI,
*İrəvan Türk Cümhuriyyətinin
Ziyalılar Birliyinin Sədri,
filologiya elmləri doktoru,
professor*

Möhtərəm Prezidentimiz!
Öncəliklə səmimi qəlbənə salamlarımı və hörmətlərimi çatdırıram.

Tarix boyu imperialistlərin maşasını olmuş hayların 1915-ci illərdən bəri xalqlarımıza çəkdikləri hücumlar, töredikləri vəhşiliklərin axırıcısı sebəbiyle başladılmış cavabda Sizə, müqəddəs Azərbaycanımıza və şanlı ordumuza uğurlar diləyi-rəm. Sizin dediyiniz kimi, şəhidlərinizin qanı yerda qalmamalı, artıqlamasıyla qisasları alınmalıdır.

Möhtərəm Prezidentimizi!

Bəzi tarixi detalları ömrünün əlli ilini Azərbaycan davasına həsr etmiş arxeoloq, filoloq və tarixçi bir insan kimi bildiyiniz mövzuları təkrarən sizə ünvanladığım bu məktubla xatırlamağınızı, oxucularına da xəbərdar olduqları bəzi detalları təkrar yada salmalarını istəyirəm.

Yediyi süfrəyə tüpürüb duran, özünə "hay" deyən bu xalqın tarix boyu atalar dəmişkən, "diş qurtlamağa dəyəcək" bir dövləti olma-yıb və həmişə onun-bunun kölgəsində yaşamışlar.

Bunlar Hindistandan gəldiklərin-de Teselyanın şimal tərəfində İlluri-ya bölgəsində məskunlaşmışlar. Mazarrat bir xalq olduqlarına görə də İlluriyalılar onları qovmuşlar və Anadoluya hansı tarixdə gəldikləri məlum edilə bilməmişdir. Eradan evvel 6-cı yüz ilə kimi ne Anadoluda torpaqlarında, nə də Qafqazda onların izinə-tozuna rastlanılmamışdır.

Osmanlı dövlətinin ikinci sultani Orxan Qazi 1324-cü ildə Bursa şəhərini tutub buranı dövlətin paytaxtı etdiyindən sonra Kütahya şəhərində yaşayan hayların əksariyyəti və bunların ruhani rəhbərliyi Bursa şəhərinə nəql edilmiş, bunlara ilk dəfə kimlik və şəxsiyyət qazandırılmışdır. Fateh Sultan Məmməd 1453-cü ildə İstanbulu tutduqdan sonra hayların Bursa şəhərindəki ruhani rəhbəri Hovakimi İstanbula getirmiş və 1461-ci ildə yaxlığı bir fərmanla onların patriarxlığını yaratmışdır. Yavuz Sultan Səlim 1514-16-ci illərdə Güney Qafqaz və Şərqi Anatolunu tutduqda hayları öz himayəsinə almış və İstanbul patriarxlığına bağlamışdır. Bunlar yüzillər boyu

Osmanlı dövlətindən himayə gör-müşlər, dillerinə, dinlərinə, mədə-niyyətlerinə nəinki toxunulmamış, dövlətin yüksək postlarına belə çıxmalarına imkan yaradılmışdır. Bunnlardan biri olan Məhəmməd Paşa hayasilliidir və XVI əsrde vezir olmuşdur, Divrikli Düzyan nəslə sarayın zərgəri olmuşdur, XVIII yüzildə Sasyan ailəsinin həkimləri sarayda doktorluq etmişdir, XIX əsrde Bezciyan ailəsindən zərbxana nazirləri, Dadyan ailəsindən baritxana nazirləri olmuşdur. Görüsünüz ki, dövlətimiz ən strateji yerlərə belə onların təyinində narahatlılıq duymamış, onlara "təbəəsi sadıqın" sadiq təbəqə demişdir.

1876-ci ildə hayların patriarchi olan Nərses "Vətəndaşlıq Məclisi Şurası"na təqdim etdiyi arayışında bunları dile gətirmiştir:

"Əger günümüze kimi erməni milləti, millət kimi qorunubsa və inamını, kilsəsini, dilini, tarixi və mədəni dəyərlərini qoruyubsa, bütün bunları türk hökumətinin erməni millətinə göstərdiyi yardım, xeyir-xahlıq sayəsindədir. Tale erməniləri türkə bağılmışdır, bu sebəblə ermənilər bu dövlətin ağır günlerində laqeyd qala bilməz, ona daim yardım etmek məcburiyyətindədir. Vətənini sevən erməni dövlətə yardım edərək xidmətin və yardımın ən yaxşısını onlardan görəcəkdir, bunu bilməlidir".

Ancaq bunlar XIX yüzilin sonlarından başlayaraq nəinki Osmanlıya patriarchlarının dediyi kimi yardım etmək, Fransanın, Rusyanın, Ingiltərənin, ABŞ-in fitinə uyub Anadoluda iki milyon məsum insanı uşaqq-qadın, xəstə-qoca fərqi qoymadan vəhşicəsine qötə yetirmişdir. Həmin soyqırımları Azərbaycanın həm qəzeyində, həm də güneyində həyata keçirmişdir. Qonaq gəldikləri torpaqlarda ruslardan himayə görmüş, Qərbi Azərbaycan-daki bütün türkləri qırğınırla doğma yurdlarından çıxarmışdır. İrəvan Xanlığının paytaxtı olan müqəddəs İrəvan şəhərimiz yüz ildir bu murdar xalqın tapdağına çevrilmişdir. Ruslar Göyçəni, Dilicanı, Zəngəzuru, Naxçıvanın hektarlarla torpağını, Türkiyənin gücsüzlüyündən sui-isti-fadə edərək, Azərbaycanı təkəmiş və zorbazorluqla ondan alıb haylara bağlışlamışdır. Bununla da kifayət-lənməmişlər və 1990-ci illərdə qut-sal yurdumuzun 20 faizini rus dəstəyi ilə işgal etmişlər, Xocalı Soyqırımı kimi bir insanlıq faciəsini yarat-

mışlar. Bununla da kifayətlənməmişlər və otuz ilə yaxın bir vaxtda işğal altında saxladıqları torpaqlarımızı qaytarmaq əvəzinə, hətta BMT-nin qətnamələrini də heçə sayarəq yenə yurdumuza hücumlar çəkərək terrorçu, vandal və axmaq bir xalq olduqlarını göstərmidi-rələr. Ordumuz şükrə Allaha onlara lazımi cavabı verir və verəcəkdir, axira ki-mi də vermelidir.

Möhtərəm Prezidentimiz!

Sizin üstünzdə böyük bir tarixi məsəliyyətin və hərəkəli təzyiqlərin olduğunun fərqi ndəyik. Siz böyük alicənablıq göstərərək həylərə atəşkəslə bağlı şərtlərinizi sıralamış, bu sizin böyüklüyünüzü və tarixi şəxsiyyətinizi sübut edir. Ancaq Siz də yaxşı bilirsiz ki, bunlar mazzarət, qədir-qiyət bilməz, vəfasız və çörək ayaqlayan bir xalqdır. Əs-lində bunlara xalq demek də olmaz, bunlar oğru-quldur, terrorçu, insanlıq və mədəniyyət düşmənlərinin yiğnağıdır. Şəxsən mənə görə atəşkəs şərtləri belə olmalıdır:

1) Hayastan dövləti olaraq Azərbaycan dövlətindən uluslararası ictimaiyyətin qarşısında rəsmi şəkildə üzr istəməli, hərbçi-sivil olmaqla müqəddəs torpaqlarımızı beş gün ərzində tərk etməli və əsla geri dönməyəcək-lərini bilməlidirlər.

2) İyul ayından üzübüri şəhid etdiykləri hər bir insanımız üçün 5 milyard avro, dağıtdıqları şəhər və kəndlərimizə (yeddi rayon başda getmək şərti) vurduqları ziyan və torpaqlarımızı əkib-be-cərdiklərinə, yeraltı sərvətlərimizi uğurlayıb apardıqlarına görə, 50 milyard dollarlıq məbləği uzaqbaşlı bir ay ərzində ödəməyi qəbul etməlidirlər.

3) Göyçə, Dilican, Zəngəzur və Naxçıvan'dan qəsb etdiykləri torpaqları dərhal geri qaytarmalıdır. İrəvan və Qərbi Azərbaycan Türkərinin öz dədə-baba yurdlarına qayitmalarını, Türkiyə, Pakistan, Əfqanistan, Macaristan, Almaniya və Rusyanın iştirakıyla yaradılacaq beynəlxalq qurumun qarşısında qəbul etməlidirlər; onların malına və canına hər hansı bir xəterləri toxunduqda Azərbay-can və Türkiyənin birləşik qüvvələrinin ölkəni işgal etmə hüququnu olduğunu, Türkiyənin də zəmin ölkə statusunu qəbul edib imzalamaları şərtləyətəşkəs olmalıdır.

Böyük hörmət və məhəbbətlə.

Qırğızıstanın sabiq prezidentinə qarşı sui-qəsd törədilib

**Qırğızıstanın sabiq prezidenti
Almazbek Atambayevə qarşı sui-qəsd törədilib.**

Bunu eks-prezidentin müşaviri Kunduz Joldubayeva deyib. O bildirib ki, Bişkekdə davam edən etiraz aksiyası zamanı naməlum şəxslər

A. Atambayevin olduğu avtomobili atəş tutub. Onun xəsarət almadığı deyilir.

Hadişənin təfərrüatları barədə araşdırma başlayıb.

MEHRİBAN

Vüqar Abbasov

**Heç nə millətini,
xalqını satmağa
haqq qazandırı
bilməz**

Bir insan neyin müqabilində ölkəsinə, xalqına, millətinə dönük çıxa bilər? Pula, vara - dövlətə, şöhrətə görə? Axi bunları əldə etməyin başqa yolları da var. Bunlara görə millətini satmaq, yumşaq desək, əxlaqsızlıqdır.

Siyahiya baxdım, adamlar guya sülhə imza atıblar. Nə siyahı olduğunu da hələ dəqiq bilmirəm, yazılınlardan anladım ki, düşmənlə ey ni mövqə nümayiş etdiriblər. Qeyri təvazökarlıq çıxmasın, mən nələrinsə müqabilində qarşıma çıxan, təklif olunan elə məbləğlərə, şanşöhrətə yox dedim ki, burda yazılışı deyil.

Ağır fiziki işlərdə işləmək məcburiyyətində qaldığım vaxtlar da oldu, ancaq yenə də "gərək ..." deyə düşünmədim. Az qala əsəb sarsıntısı keçirdiyim vaxtlar da oldu, yenə də düşünmədim. Nə burda yazdım, nə də kiminləsə bölüşdüm. Bir sözə, heç nə millətini, xalqını satmağa haqq qazandırı bilməz, mənca.

Türkiyə səfiri: "Ermənistən terrorcuları Şimalı İraqdan Qarabağa göndərib"

Türkiyənin Vaşinqtonda-ki diplomatik nümayəndəliyinin rəhbəri ame-riikalı mütəxəssislərə Ermənistən Cə-nubi Qafqazdakı cinayətkar siyasetindən bəhs edib.

Ermenistan silahlı qüvvələrinin bölmələri işğal altındakı Dağlıq Qarabağdan geri çəkilmədən beynəlxalq ictimaiyyətin, o cümlədən ATƏT-in Minsk qrupunun Ermənistən-Azərbaycan münaqışosunun həlli istiqamətindəki söyləri uğursuzluğa məhkumdur.

Türkiyənin ABŞ-dakı səfiri Sərdar Kılıç bunu Vaşinqtonda "World Affairs Councils" tərəfindən təşkil edilən vi-deokonfrans zamanı söyləyib.

"ATƏT-in Minsk qrupu tərəfindən göstərilən sülhməramlı "səyələr" mövcud status-kvonu qorumaq və atəşkəsi təmin etmək istəyi ilə möhdudlaşır. Danışqlar prosesində irəliliyi yoxdur. Ermənistən BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsinin tələb etdiyi kimi qoşunlarını Azərbay-can ərazisində çıxarsa, döyüşlər bir gecədə bitəcək. Mü-naqışonun həlli istiqamətində görülən digər söylər isə uğur-suzluğa məhkumdur", - deyə Sərdar Kılıç vurgulayıb.

Türkiyə səfirinin sözlərinə görə, Azərbaycanın son on illiklər ərzində həyata keçirdiyi diplomatik səyələr tarixi torpaqların işğaldən azad olunmasına götərib çıxarmayıb. "Cə-nubi Qafqazdakı son gərginliyin artması da Ermənistən silahlı qüvvələrinin təxribatlarının nəticəsidir. Erməni tərəfinin oxşar təxribatları iyulun 12-də Azərbaycanın Tovuz rəyonu istiqamətində baş verib", - deyə diplomat xatırladıb.

Suriyilərin Dağlıq Qarabağdakı döyüş bölgəsində olması ilə bağlı suali cavablandırın. Türkiyə səfiri qeyd edib ki, bu tip xəbərlər heç bir həqiqətə əsaslanır, uydurmadır. "Türkiyə suriyali yaraqları Azərbaycana göndərməyib və onları maliyyələşdirmir. Bakının işgalçularla mübarizə aparmaq üçün kifayət qədər hərbi qüvvəsi və silahi var. Azərbaycanın təcavüzə qarşı və işgalla mübarizə aparmaq üçün suriyalılara ehtiyacı yoxdur. Suriya mövzusu İrəvan tərəfindən həqiqətləri təhrif etmek və ictimai rəyi cinayətlərdən, o cümlədən Azərbaycandakı dinc yaşayış məntəqələrini atəşə tutmaqdan yayındırmaq məqsədi ilə təbliğ olunur", - deyə səfir eləvə edib. Onun sözlərinə görə, Cə-nubi Qafqazdakı döyüş bölgəsində həqiqətən muzdlular və terrorçular var, lakin onlar Ermənistən silahlı qüvvələri tərəfində vuruşurlar. Söhbət PKK terror təşkilatından gedir.

Diplomat PKK terrorçularının İraqın şimalından Ermənistənə göndərilməsinə dair dəqiq sübutların olduğunu qeyd edib.

MEHRİBAN

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglu@mail.ru

AND YERİMİZ

“Torpaq haqqı” olsun

Son günler ömür yolum anbaan gözümüzün önünde canlanır. Bu da təsədüfi deyil. Bütün ölkəni ayağa qaldıran, insanların dumanlanmış ümidi közərdən və alovlandıran odlu döyüş eməliyyatları mənim də içimdə tonqal qalayıb. O tonqalın alovları işığında Bakıdan üzü Qarabağa boyanıram. Və elə boylandığım məqamda da yadına hələ 1991-ci ilin payızında, daha dəqiq desəm, sentyabr ayında kəndimdən yazdığını sonuncu yazı düşür. O yazının adı da yadimdadı:

- "Bakıdan Xankəndi görünmür".

İndi isə içimdən də, Bakının hər bir nöqtəsindən də, bütün Azərbaycandan da, lap elə çalışdığım "Ədalət" qəzetindən də Xankəndi də görünür, döyüş gedən bölgələrimiz də, qacaq erməni də, onu qovan əsgərimiz də. Bəli, bu bir gəçlikdi. Bu, ömrünən son 15 gününün real yaşamının diqətsədi. Əlim ürəyimin üstündə olsa da, gözüm, qulağım xəbər soraqındı... Bayraqı qaldıracaq elləri axtarıram... "Muştuluq!" qışqıracaq səsləri dinşeyirem... Və yene xəyalnan, duyğuların qayıdırıam ilkim - kəndimə. Onda hər şey tamam fərqli idi. Və mən bu fəqli durumda düşünürdüm, yazırdım:

*Yandi evim, eşıyim
Yandi divarım, daşım...
İsit, qoyma üşyüm -
İsit məni göz yaşım...*

Və bunun ardınca da yazırdım ki:

*Qarşımızdakı bu şəklə
Baxa-baxa qalmışam...
Elə bil ki, bu həkkə -
Ağır zərbə almışam...
Qayıtməq gücüm də yox!*

Mən bu şeiri ona görə yazmışdım ki, təsadüfdən əlime düşən kitablarımın birinin içərisində kəndimizin şəklini görəndim, evimizin şəklini gördüm. Tələbə yoldaşlarımızla birlikdə Azıx mağarasına səyahətə getmişdik. Oradan da Tuğā, kəndimizə gəldik.

Və bərətəssürati potaya köçürdü. İndi qacqınçılıq dövründə gəlib çıxdı qarşımıma bu şəkil. Və mənim nələr yaşadığımı, nələr keçirdiyimi, nələr içimdən sei kimi hayla, harayla axıb getdiyini etiraf edim ki, yaza bilmirəm. Və anlayıram ki, bu zülm, bu əzab içimi qurd kimi gəmirir, tüstümü başından çıxarıır.

Bəli, mən o şəkillə danışa-danışa özümü unutdum. Və bir də gördüm ki, anam dayanıb gözlərimin qarşısında. Yanaqlarında da yaş damcıları. O damcılar yarama od basdı, dağladı məni. Bir də xatırladım, qacqınçılığımızın 10 yaşında anama yazımdı:

*Ürəyi bir kövrək layla istəyir
Gözlərim yumulu, qulağım səsdə...
Sifatın qırışib, əlin titrəyir,
Sən nə həvəsdəsan, mən nə həsədə?
Mənim çadırlarda qocalan anam.*

*Söznin göz yaşıdı, söhbətin acı
Elə çırpinırsan bu dar qəfəsədə.
On ildi gəzirsən başı aşağı
Sən nə həvəsdəsan, mən nə həsədə?
Mənim çadırlarda qocalan anam.*

*Saçın ağarmışdı, indi bozarb
Nə yeris həməndi, nə boyun bəstə.
Yuxusuz qalmaqdan gözün qızarib
Sən nə həvəsdəsan, mən nə həsədə?
Mənim çadırlarda qocalan anam.*

*Zaman balta çaldı diləklərinə
Qiğılcım axtardin ən adı kəsədə.
Dedin insaf gəlsin üreklerinə
Sən nə həvəsdəsan, mən nə həsədə?
Mənim çadırlarda qocalan anam.*

*İllər dəyişirdi bizləri yaman
Yalandı deyilən söz də, nəfəs də.
Laylanı eşidib, bəlkə, o zaman
Yenidən yaşayam mən o həvəslə
Mənim çadırlarda qocalan anam.*

İndi bu şeiri içimdə təkrarlayanda Beyləqana atılan düşmən mərmilərinin gurultusunu heç eynimə də almadım. Çünkü indi düşmən son nəfəsini mərmiyyə, gülleyə çevirə də, uduzuğunu anlaysı. Bili ki, saman çöpündən yapışıb... bilir ki, bu torpağın ərənləri oyanıb... anlaysı ki, Azərbaycanın Ali Baş Komandanı döyüş əmri verib. Və bu əmr birmənəli şəkildə yerine yetirilir. Çünkü bu xilas, bu, eks-hükum əmriddi. Bu həm də Qəlebəyə səsleyən bir çağırışdı...

Mən həmin ilərin ağrısını-acısını yaşadığım illərdə özüm-özümə təsəlli vermək üçün xəyallar qururdum. Hətta Horadız işğaldən azad ediləndə içimdə baş qaldıran böyük ümidi tonqala çevriləcəyinə deli kimi inandım da. Şükürler ki, 25 ildən sonra bu inam təsdiqini tapdı. Və indi bir vaxtlar uşaqlarına üz tutub dediyim misralar duyğularımın kövrəkliyinə, özümün nə qədər hislərə qapılıb hərədən də ümidsizliyə baş əyməyimə bir nişanədi. Axi, onda yer də, göy də üstümə geldi. Və mən onda əməlli-başlı Vətəndə vətənsiz idim. Bu vətənsizliyin ne demək olduğunu mənim yaşadıqlarımı, mənim çəkdiklərimi bilənlər bilir. Axi, onda dünən ya namərdi... onda hər şey, hətta əlimi yandıran köz də mənə yaxşı heç nə demirdi. Amma indi... Onda yazmışdım:

*Dərdi, qəmi atmaq üçün
Başımızı qatmaq üçün...
Arzumuza çatmaq üçün -
Uydurmuşuq, bu gün, sabah yalanını.*

*Göz yaşıdı yatırıımız
Su saxlamır çadırımız.
Görünse də axırımız -
Uydurmuşuq, bu gün, sabah yalanını.*

*Üstüme kim qarıldadı
Buyuqları qarınındadı.
Damağında qarin dadı!
Mən aranda uydururam bu təsəlli yalanları!*

Hə, hamımız bezmişdik təmtəraqlı sağlıqlardan... hamımız diksinmişdik "növbəti ad günü Qarabağda keçirək!" arzusundan... hamımız doymuşduq bələğətli sözlərdən. Amma indi "Inşallah, Qarabağda..." deyiləndə artıq heç bir şübhəyə yer qalmır. Çünkü reallıq göz önündədir... çünkü Suqovuşan bizdədi... Bunu elə-bele demirəm. Axi su aydınlaşdı. Su qovuşubdusa, deməli, biz də qovuşacaq. Bizim də alnımızda bir qovuşmaq yazısı varmış. Şükür o yazıya, şükür o

yazını yazana! Görünür, Horadız işğaldən azad olunanda və şəhərə rəhmətlik qara polkovnik Fatulla Hüseynovla ilk dəfə daxil olanda gördüyü mənzerədən sonra yazdığım şiir özü də bir fəhm imiş. Onda yazmışdım ki:

*O daşa bax
sinəsini güllə deşib.
O ağacı
mərmi yixib.
Yaralı daş səngərdədi
şəhid ağac
öz kökünün kölgəsində.
Yaralı daş...
şəhid ağac...
Bizdən kişi
çixib, qardaş!
Bəlkə biz də
yola çıxaq,
bu qorxunu
yixib, qardaş!*

Bəli, indi yola çıxdığımız gündü. Ağdama, Füzuliye, Cəbrayıla, Xocavəndə, Zəngilana, Qubadlıya, Laçına Ağdərəyə, Kəlbəcərə, Xocalıya, Şuşaya çıxdığımız yoldu bı yoll! Və biz bu yolu artıq qalib kimi gedirik... torpağın sahibi kimi gedirik. Və hələ neçə illər bundan önce xalq şairi böyük Bəxtiyar Vahabzadə ilə səhəbələrinin birində mənə dedi ki, "Bu, böyük Qayıdışın yoludu". Bəxtiyar müəllim mənə ürek-dirək vermiş kimi onu da dedi ki, "Darixma, Türkün özüne dönüşü var. Bizim də böyük dönüşümüz olacaq. Bu, böyük Qayıdış kimi düşəcək tariximizə".

Xalq şairimizin bu fəhmi indi çin olur, indi gerçəkləşir. Və mən bu gerçəkləşən qayıdışın bir sıra nəfəri kimi özümü xoşbəxtlərin sırasında görürəm. Çünkü "ölmeye vətən yaxşı" deyənlər elə-bələ adamlar olmayıb. Onların isteyinin məhiyyəti indi bəlli olur mənə. Yادına dünəyinə dəyişmək ərefəsində atamın dediyi söz də düşür. "Allah möhlət verə, gedib kəndimdə ölmə!". Mən bu arzunun fərqinə indi daha çox varıram. İndi anlaysıram ki, atam Allahdan elə-bələ ömür istəmiş, kəndini görmək üçün möhlət isteymiş. Təəssüsüf ki, bu günü görmək, qələbə xəbərlərini eşitmək dünyasını dəyişən insanlarımıza nəsib olmadı. Amma ruh ki, yaşayır. İnanıram ki, indi o ruhlar Qarabağda, səngərləri keçib gediblər. Orda qarşılıyırlar əsgərlərimizi... orda qarşılıyırlar igidlərimizi.

Bəli, bu gün ne yazdığını, necə yazdığını o qədər də ifadə edə bilmirəm. Çünkü içimdəki sevinc və qəhər qarışib bir-birinə. Mən bu qarışq və bəy yozumu hər kəsə bəlli olan durumda ancaq və ancaq bir anı gözləyirəm, bir ana diqqət kəsilmişəm. O da Ali Baş Komandanın elan edəcəyi "QƏLƏBƏ!" sözüdür. İnanın, o sözün işşini, o sözün istisini də artıq hiss edirəm. Yəni artıq Azərbaycan bir müsəlləh əsgərə çevrilib. Her kes o qələbəni gözləyir... hər kəs o ateşfəşanlığı gözləyir... hər kəs Bakıda keçirilecək "QƏLƏBƏ PARADI!"nı gözləyir. Mən elə o sevincin içərisində indidən özüm-özüme deyirəm ki:

*Bütün ağrı-acını
Canıma köçürmüşəm...*

*Odunu, alovunu
Qanıma köçürmüşəm -
Vətən!*

*Özüm böyda sıpərəm
Döyüşən ər, oğula...
Sərt tikanlı çəpərəm
Düşmən qorxar toxuna -
Vətən!*

*Gözümün ağını da
İşığına qatıram
Bayraqdar qədəminə
Ürəyimə atram -
Vətən!*

*Yumruq boyda daşınam
Qol boyda da ağacın...
Vur düşmənin başına
Qoy itsin ağrin-acın -
Vətən!*

*Bu zəfər məqamında
Bir az ruhum yuxadı...
Birnəfəsə gedirəm
İndi yolum Tuğadı -
Vətən!*

Hə, şükür ki, yolum Tuğadı... Şükür ki, içimdə sıralanan ümidi əsgərlərimizə qoşulub məndən öndə gedirlər. Və mən də bu cərgəyə qoşulmaq üçün hazırlam. Özü də canla-başla. Və bir də mən artıq dəfələrlə yazıb təkrarladığım bir nisgili indi içimdən qovmaq gücündəyəm. Çünkü özümün "Ehtiyacım elçi daşı" kitabından yazmışdım ki:

*Ana qucağından
isti yer
körpə qıqlıtsından
həzin musiqi
varmı dünyada!
Ana - ana torpaq
övlad əsgər.
Başını sóykədiyin
sinəyə
sevgini göstər...
Ağrısını
süd kimi əm!
Qəmin kəm,
Ana, qəmin
kəm torpaq,
qəmin kəm...*

Bu gün torpağımız da, analarımız da, övladlarımız da, özümüz də qəməndən qurtuluşuq. Bu gün bir-birimizə gözaydınılıq veririk. Və bu gün biz həm də dərixdığımız torpağı ciyinimizə qaldırımışq. Çünkü onun 30 il yad tapdagında qalmاسına imkan vermişik. Və bu xəcalətdən çıxməğin qisasını qanımızla alıb onu ciyinimizə qaldırımişq ki, bir daha yad ayaq dəyməsin, yad nəfəs toxunmasın. İnşallah, belə də olacaq! Və biz bir-birimizə bundan sonra bir andla müraciət edəcəyik. Yəni sözümüzü, fikrimizi isbat üçün "TORPAQ HAQQI!" - deyib and içəcəyik. Yəqin siz də mənimlə həmfikir olacaqsınız. Çünkü bundan gözəl and yoxdu dünyada. Mən də o andla sizə deyirəm:

- Torpaq haqqı, sizi Tuğda gözləyəcəm, gəlin!

"Ermənistan nəinki öz vətəndaşlarını, o cümlədən, Suriyada, İraqda, Livanda və başqa ölkələrdə olan erməniləri, hətta ermənilər adı altında terrorçuları ailələri ilə birlikdə Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə köçürüb. Burada artıq iki cinayət var. Muzdluları birbaşa Ermənistən gətirib və onların fəaliyyətindən istifadə edir. Lakin bu muzdlular bilməlidirlər ki, müharibə qanunlarına görə onlar Ermənistanın silahlı qüvvələrinin tərkibinə daxil olmadığı üçün hərbi status daşıımlılar və əsir düşərkən belə hərbi statusa iddia edə bilməzlər". "Ədalət" qəzetiinin qonağı BDU-nun Beynəlxalq ümumi hüquq kafedrasının dosenti,

ola bilməz. Bu, birmənəli olaraq belədir. Mülki əhalinin və mülki obyektlərin hədəf alınması müharibə cinayətidir. Bu məsələ nəinki, Azərbaycan Respublikasının Cinayet Məccələsinin 114-cü maddəsindən tutmuş 119-cu maddəsinə qədər müddəalarda, hətta beynəlxalq konvensiyalarда da öz əksini tapıb. Məsələn, "Müharibə qurbanlarının müdafiəsinə dair" Cenevrə Konvensiyası var. Bu Konvensiyaya əlavə edilmiş 1 və 2 sayılı protokollar var. Hətta 2005-ci ildə 3-cü protokol da əlavə olunub. Tokio beynəlxalq cinayət tibunallarının nizamnamələrində də, Yuqoslaviya və Ruanda beynəlxalq cinayət tribunallarının nizamnamələrində də, o cümlədən, son zamanlar beynəlxalq

-Çox gözəl sualdır. Burada bir məsələ var. Beynəlxalq humanitar hüquqda qarşılıq principi, xüsusən də mülki əhaliyə qarşı edilənlərə qarşılıq principi bir öhdəlik kimi nəzərdə tutulmayıb. Yəni "Müharibə qurbanlarının müdafiəsinə dair" Cənəvrə Konvensiyasında və ona edilən əlavə protokollarda vurğulanır ki, hansısa bir dövlətin mülki əhaliyə qarşı etdiklərinə qarşılıq adekvat cavab tədbirin görülməsi ilə qiymətləndirilə bilmez. Bu gün Azərbaycan Dövləti, Silahlı Qüvvələrimiz öz fəaliyyətində beynəlxalq hüquq normalarına ciddi riayət edir. Bu da Azərbaycanın beynəlxalq humanitar hüquqa olan hörmətidir. Uzun müddət belə bir fikir səsləndirilirdi ki, beynəlxalq hu-

sindən Azərbaycana raketlər atılır. Azərbaycan adekvat cavab tədbiri görmür. Ermənistan isteyir ki, biz də onlara cavab verək və Kollektiv Tehlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının üzvü olduğunu üçün bu təşkilata üzv olarıq. digər dövlətlər də ona dəstək olsun. Cəhd edir ki, bu məsələyə üçüncü tərəf də qoşulsun.

“Muzdlulardan istifada edilmesi cinayətdir”

*hüquq üzrə fəlsəfə doktoru
Rahim Məmmədovdur.*

**“Mülki əhalinin hədəfə
alınması müharibə
cinayətidir”**

-Ermənistanın təcavüzü nəticəsində ortaya çıxan cinayət aktlarının sayı olduqca çoxdur...

- İlk olaraq onu nəzərə çatdırmaq istəyirəm ki, beynəlxalq hüququn mühüm sahesi olan beynəlxalq humanitar hüququn normativ əsasını təşkil edən Haaqa və Cenevrə hüququ, yəni bu qanunlar, müharibələrdə, hərbi əməliyyatlarda iştirak etməyən şəxslərin hüquqları məsəlesi dərin tarixi kökə malikdir. Beynəlxalq humanitar hüququn fundamental prinsipləri var-humanizm və zərurət. Zərurət prinsipinin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, düşmənin canlı qüvvələrinin, texniki güclərinin, hərbi qüvvələrinin məhv edilməsi müharibədə qəbul edilən bir haldır.

Humanizm prinsipi isə humanitar məqsəd gündür, yəni müharibənin nəticələrindən bizi qoruyan insanlıq bizim hamimizə maxsusdur.

Deməli, beynəlxalq humanitar hüquq iki məqsədə xidmət edir. Birincisi, silahlı münaqişələr zamanı döyüş vəsiti lərinin və metodlarının seçilməsini qadağan etməklə yanaşı bu münaqişələrdə iştirak edən şəxslərin hüquqlarının da müdafiəsini nəzərdə tutur.

Məsələyə bugünkü reallıq nöqtəyi-nəzərdən yanaşsaq, deyə bilərəm ki, Ermənistanın silahlı qüvvələri mülki əhalini, mülki obyektləri də hədəf alıb. Bu "çərəsizlik" sindromu kimi qiymətləndirile bilər. Bugünkü beynəlxalq humanitar hüquq normaları, beynəlxalq hüququn tanınmış prinsipləri özündə onu ehtiva edir ki, mülki əhali heç bir halda hərbi hədəf obyekti

cinayet hüququnun əsas mən-bəyi kimi çıxış edən Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin statu-sunda müharibə cinayətlərinin geniş spektri nəzərdə tutulub. Həmin o tərkiblərdə birmənalı olaraq vurğulanır ki, mülki əha-linin hədəfə alınması müharibə cinayətidir. Hərbi zərurət olma-dan birbaşa mülki obyektlərə edilən hücum həmin dövlət üçün ikili məsuliyyət doğurur. Birincisi, Ermənistanın beynəlxalq məsuliyyətini, ikincisi isə bu əməlləri bilavasitə törədən təqsirli şəxslərin beynəlxalq ci-nayət məsuliyyətini. Yeni beynəlxalq hüquq, o cümlədən onun mühim sahəsi kimi çıxış edən beynəlxalq humanitar hü-quq mülki əhalini fərqləndirir.

manitar hüquq zəif inkişaf edib. Mən isə demək istəyirəm ki, beynəlxalq hüquqa hörmət dövlətin beynəlxalq hüquq düşünücəsi ilə bağlıdır. Yəni o dəyərlər ki, insana yönəlib, o dəyərləri qiymətləndirmənin özü elə beynəlxalq humanitar hüquqdur. Ona görə də "bu gün biz adekvat cavab vermeliyik" fikrini bir o qədər də qəbul etmirəm. Ni-yə? Ona görə ki, bu gün dünyada birliyi her şeyi izləyir. Bir məqamı təessüf hissi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, beynəlxalq monitoring mexanizmləri nədənsə bizi qarşı ögey münasibət bəsləməkdədir. Bu gün apardığımız siyaset düzgün siyasetdir ki, biz mülki əhalini vurmuruq. İstənilən formada yalnız hərbi obyektlərin vurulması beynəlxalq hüquqla yol verilən haldır. Ki

Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri bu konteksdə əməliyyatları həyata keçirir. Məndə olan məlumatlara görə, ermənilər döyüş bölgələrində mülki ehalini siper kimi qarşıya qo'yub və bizim Silahlı Qüvvələrimiz onlara atəş açır. Sualı cavabı ümumiləşdirsem, deyərdim ki, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin Ermənistanın mülki əhalisine qarşı adekvat tədbir görməməsi ölkəmizin beynəlxalq imici məsələsindən irəli gəlir.

Bir də burada Ermənistanın başlıca məqsədi silahlı münaqişəyə üçüncü qüvvələri cəlb etməkdir. Yəni Ermənistan ərazi-

əlavə olunan 1977-ci il Proto-kolunun 47-ci maddəsinə görə beynəlxalq hüquq pozuntusudur...

-Öz mülki vətəndaşlarının işgal olunmuş əraziyə köçürülməsi beynəlxalq hüquq normaları ilə, eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Cinayet Məcəlləsinin 116.0.14-cü maddəsi ile müharibə cinayeti hesab olunur. Ermənistan nəinki öz vətəndaşlarını, o cümlədən, Suriyada, İraqda, Livanda və başqa ölkələrdə olan erməniləri, hətta ermənilər adı altında terrorçuları ailələri ilə birlikdə Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərinə köçürüb. Burada artıq iki cinayət var.

Muzdluları birbaşa Ermənistan gətirib və onların fəaliyyətindən istifadə edir. Lakin bu muzdlular bilməlidirlər ki, müharibə qanunlarına görə onları Ermənistanın silahlı qüvvələrinin tərkibinə daxil olmadığı üçün hərbi status daşımırlar və əsir düşərkən belə hərbi statusa iddia edə bilməzlər. Yəni bu şəxslər hansısa bir marağğa gələr gəlib Azərbaycana qarşı vu ruşurlar. Beynəlxalq hüquqda muzdluların hüquqi statusu, onların müdafiəsini nəzərdə tutan hansısa bir norma yoxdur. Muzdlardan istifadə edilməsi də cinayətdir.

Baxın, müharibə qurtardıqdan, torpaqlarımız işğaldan tam azad edildikdən sonra məsələnin beynəlxalq hüquq müstəvisi gəlir. Yəni, ermənilərdən kimləki, beynəlxalq cinayət törədiblər, beynəlxalq öhdəlikləri pozublar, onların beynəlxalq məsuliyyəti məsəlesi ortaya çıxacaq. Vurulmuş maddi və mənəvi ziyan qiymatləndirilməlidir. Bunun reallaşdırılması üçün məhkəmələrimiz fəaliyyət göstərməlidir. Bu mümkün olmayıığı təqdirdə isə ad hoc qayda-sında beynəlxalq cinayət tribunalının yaradılmasına səy göstərilməlidir.

Rövşən Tahir

*“Ermənistanda
media üzərində
senzura tətbiqinə
başlanılıb”*

""Novaya qazeta""nın müxbiri İlya Azarın Dağılıq Qarabağda Ermenistanın hərbi fiaskosunun müxtalif elementlərini əks etdirən reportajı ilə tanış olmuşdum. Həmin reportaja görə Ermenistanın jurnalistlə bağlı tədbir görəcəyi gözənlilən idi və bu hadnəsə baş verdi".

Bunu Mətbuat Şurasının sədri Əflatun Amaşov deyib.

O bildirib ki, bu yazıya görə İlya Azarın Ermenistanın Xarici İşlər Nazirliyindəki akkreditasiyası ləğv edilib:

"Ermənistan daxilindəki proseslər onu göstərir ki, ölkədə tam xaos yaşanır. Baş naziri Nikol Paşinyan isə cəbhədəki məglubiyyətdən doğan bu xaosu inzibati yollarla aradan qaldurmaq istəyir. Məlum olduğu kimi, o, hərbi vəziyyətin sərtləşdirilməsinə dair qərar verib".

Ə.Amaşov qeyd edib ki, bu qərara əsasən Er-mənistanda faktiki olaraq media üzərində senzura tətbiqinə başlanılıb. "Novaya qazeta"nın müxbirinin akkreditasiyasının lağırı də surf senzura əhamiyyətli dəstisidir:

"Paşinyan düşünür ki, ölkəsinin hərbi sahədəki uğursuzluğunuñ Ermənistan cəmiyyətin-də əks-səda doğurmasi-nın qarşısını alacaq. Ona görə sərt tədbirlərə, o cümlədən senzuraya əl atır. Ancaq hesab edi-rəm ki, bu sayaq gedisi-lər heç bir fayda verməyə-cək. Əksinə tam iflasa aparacaq."

MŞ sədri əlavə edib ki, artıq Ermənistan cəmiyyətində hakimiyyət böhranının kifayət qədər ciddi elementləri özünü göstərməyə başlayıb və zaman keçdikcə vəziyyət daha da gərginlaşır.

"Novaya qazeta"nin müxbiri İlya Azarın akkreditasiyasının ləğvi həm də onun göstəricisi- dir ki, Paşinyan admini- nistrasiyası öz məqsədləri üçün demokratik prin- siplərə meydan oxuyan təbiətə malikdir. Bu cə- hət Paşinyanın hakimiy- yətə gələrkən məharətlə imitasiya etdiyi demok- ratizm ab-havasına zidd təməyüldür.

Səməndər MƏMMƏDOV
AYB-nin üzvü, Prezident təqaüdçüsü, yazıçı-publisist

HAVALANSIN XANIN SƏSİ...

Qarabağ bizim əzəli və əbədi yurd yerimiz, ocağımız və torpağımızdır. Əzəli və əbədi yurd yerimiz olan bu ocağımızı düz 27 ildir ki, ermənilər işgal ediblər. Biz uzun müddət sebr elədik, dözdük və gözlədik. Ancaq nə beynəlxalq təşkilatlar, nə də digər qurumlar BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi 4 qətnamənin heç birini icra etmədi. ATƏT-in Minsk qrupunun üzvləri olan 3 ölkənin heç biri Ermənistana teyziq edib həmin qətnaməni yerinə yetirmədi. Əksinə, onlar günü, ayları, illəri arxada qoyaraq düz 30 il bizim başımızı qatdılar və çalışdılar ki, Qarabağ problemini dondursunlar.

Təbii ki, bu məsələlərlə Azərbaycan dövləti heç cürə barışa bilməzdi. 30 il səbrdən sonra Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev çox qətiyyətli addım atdı. Ermənistan cəbhə boyu yerləşən rayonlarımızı fasiləsiz olaraq atəşə tutur, mülki əhalini, dinc sahələri qırıb çatırdı. Aydındır ki, buna dözmək mümkün deyildi. Ona görə də Azərbaycan cəbhə boyu rayonları və onların sakınclarını qorumaq üçün düşmənə əks zərbələr endirməyə başladı. Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevin müdrik və uzaq-görən siyaseti, Azərbaycan Ordusunun əks hücumu qızza zaman kəsiyində öz nəticəsini göstərdi.

Belə ki, Murov istiqamətində Kəlbəcərə gedən yol ordumu-zun nəzarəti altına keçdi. Bu yüksəklikdən ermənilərin bütün hərəkatlarını nəzarətdə saxlamaq mümkünündür. Bununla yanaşı, strateji əhəmiyyətli Tərtər-in Suqovuşan yaşayış məntəqəsi əle keçirildi. Bununla yanaş, Füzuli və Cəbrayıllı istiqamətində çox uğurlu əməliyyat gerçekleşdirildi. Füzulinin 7 kəndi, Cəbrayıllıın çoxlu sayda kəndləri ilə yanaşı, rayon mərkəzi də erməni işgalından azad olundu. İndi həmin yaşayış məntəqələrində Azərbaycan bayraqları dalgalanır. Və qisa zaman kəsiyində qüdrətli Azərbaycan Ordusu öz sözünü deməyi bacardı.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevə və Orduya xalq tərəfdən çox böyük dəstək gəldi. Çünkü Azərbaycanı bu çətin durumdan prezent İlham Əliyev və Azərbaycan Ordusu xilas eləyə bilər. Bu məqamda yadi-ma böyük Zəlimxan Yaqubun bir bənd şeiri düşür:

*Çəşmə İlham, çay İlham,
Bir müqəddəs pay İlham!
De hardasan, ay İlham!
Gəl, gəl, bizi xoşbəxt elə!*

Azərbaycan Prezidenti ayağa durdu, xalqa arxalandı və yumruğunu düyününə qarşı ermənilərə və onların havadarlarına öz gücünü göstərdi.

30 il sevinməyən xalq bu günlərdə Prezident və Ordu tərəfindən sevindirildi. Çünkü bu xalq hər şeyə, hər bir sevgiyə layiqdir.

Hələ bu qələbələrin arxası geləcək... hələ Füzuli işğaldan azad ediləcək... hələ Qubadlı bu əsirlikdən qurtarılaçaq... hələ Laçın, Zəngilan, Ağdam, Kəlbəcər, Şuşa əsgərlərimizi "görüb" sevinəcək...

Mən uzun müddət məktəb direktoru işləmişəm. Və düşənürəm ki, 42 il pedagoji fəaliyyətimiz boş-boşuna keçməyib. Çünkü məktəb təkçə təhsil vermir, həm də vətəndaş yetişdirir. Mən sevinirəm ki, bu 42 ildə çoxlu sayda məzunlarımız savadlı olmaqla yanaşı, həm də vətənpərvər kimi yetişiblər.

Xəbər alıram ki, məktəbimizin neçə-neçə məzunu bu gün Tərtərde, Ağdamda, Füzulidə, Cəbrayılda, Goranboyda cəbhə xəttindədir.

Hətta onların bir neçəsi mənə zəng edərək torpaqlarımızın azad edilməsi barəsində xəbər də çatdırıblar. Bax, o xəbəri, o sevinci eşidəndə gözlərim dolub.

Qürur duymuşam ki, biz cəmiyyət, dövlət və millət üçün nə yaxşı belə vətənpərvər oğullar yetişdirməşik. O oğullar Azərbaycan ordusuna, Azərbaycan Prezidentinə çox böyük arxadılar. Və mən inanıram ki, bu cür vətənpərvər oğullar Azərbaycanda minlərlə yox, on minlər lədi...

Cənab Prezidentin Azərbaycan Televiziyası ilə xalqa son müraciəti bir yazıçı, bir ziyanı kimi məni də çox sevindirdi. Çünkü cənab Prezident bu xalqa və bu orduya güvəndiyini səsləndirdi. Və bir daha dünya əmin olmalıdır ki, Azərbaycan bir qarış torpağını da heç kəsə güzəştə getməyəcək.

Onu demek istəyirəm ki, bu müraciətdən sonra mənim neçə-neçə yaxın qohumum könülü olaraq səfərbərlik şöbələrinə gedib və döyüşmək istədiklərini bildiriblər. Eləsi var cəbhəyə yollanıb, eləsi də var növbə gözləyir ki, vətən onları nə vaxt çağıracaq.

Bu gün Azərbaycanın tale-yüklü məsələsi həll edilir. Vətən savaşında kimliyindən asılı olmayaraq, hamı cənab Prezidentin və Azərbaycan Ordusunun ətrafında six birləşməli, yağı düşmənə qarşı mübarizənin önündə getməlidir. 67 yaşım olmasına baxmayaraq, mən də bir azərbaycanlı kimi cəbhəyə gedib döyüşməyə, cənab Prezidentimizə və ordumuza dəstək olmağa hər an hazırlam. İnsan o vaxt azad və rahat yaşayır ki, ölkəsi azad olur və torpaqları bütöv formada qalır. Bizim də ölkənin 20 faiz işgal olunmuş ərazinin bir hissəsi artıq ordumuz tərəfindən azad olunub. Qalan torpaqlarımızı da qısa zaman kəsiyində erməni işğalçılarından azad edəcək və onları iti qovan kimi torpaqlarımızdan qovacağıq.

Məni sevindirən bir də odur ki, hələ indiya kimi xalqımızda belə yüksək ruh, birlilik və mütəşəkkillik görməmişik. Bu ruhu bizə göydə Allah, yerdə Azərbaycan Prezidenti və ordumuz bəxş edib.

Deməli, bu millətin, bu xalqın, bu ordunun qarşısında nəinki ermənilər, heç onların havadarları da duruş tapa bilməyəcəklər. Necə ki, artıq erməni ordusu silahlarını, tanklarını, ağır yük maşınlarını və digər texnikaları döyüş yerində qoyub qaçırlar.

Hələ biz bundan sonra onları çox belə acizliyini və fərarılıyini görəcəyik. Yazımı "Havalansın Xanın səsi" şeirimlə bitirmək istəyirəm.

*Yenə bilməz kimsə bizi,
Hər bələdan çıxmaliyiq.
Çətinliyə sinə gərib,
İldirim tək çıxmaliyiq.
Havalansın Xanın səsi,
Qarabağın şikəstəsi.*

*Torpağının hər daşında,
Mamır olub bitmeliyik.
Çağır gəlsin igidləri,
Bir ağızdan deməliyik:
Havalansın Xanın səsi,
Qarabağın şikəstəsi.*

*Tab gətirməz qarı düşmən,
Millətimin qabağında.
Bir olarıq yumruq kimi,
Nərə çəkər qavalım da,
Havalansın Xanın səsi,
Qarabağın şikəstəsi.*

*"Misri"m haray, "Cəngi"m haray,
Qoy qan quşsun iblis, ilan.
"Dünyamıza günəş kimi,
İşiq saçın Azərbaycan!"
Havalansın Xanın səsi,
Qarabağın şikəstəsi.*

Vətən mənə oğul desə...

Müdafiə Nazirliyi: "Bir addım belə geri çəkilməmişik, istiqamət Qarabağdır"

Ordumuz əks-hücum əməliyyatı başlayandan bu gündək işğaldan azad edilmiş torpaqlardan bir addım belə geri çəkilməyib.

Bunu Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəisi Anar Eyvazov keçirilən brifinqdə deyib.

Onun sözlərinə görə, ordumuz düşmənə adekvat tədbir görür:

"Azərbaycan Ordusunun atəş zərbələri endirdiyi bütün hədəflər beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq legitim karakter daşıyır.

Ordumuz əks-hücum əməliyyatı başlayandan bu gündək işğaldan azad edilmiş torpaqlardan 1 addım belə geri çəkilməyib. Əksinə, əməliyyat planına uyğun bütün tədbirlər fasıləsiz davam etdirilir. İstiqamət Qarabağdır. Qələbə bizimlədir".

Düşmənin Bərdə və Tərtəri atəşə tutan "Qrad"ı məhv edilib

Düşmənin Bərdə və Tərtəri atəşə tutan "Qrad"ı məhv edilib.

Adalet.az-in məlumatına görə, bu barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyaset məsələləri şöbəsinin müdürü Hikmət Hacıyev "Twitter"dəki paylaşımında məlumat verib.

H.Hacıyev bildirib ki, Azərbaycanın Bərdə və Tərtər şəhərlərinə və mülki insanlara hücum edən Ermənistən ordusunun "Qrad" yayılmış atışlı reaktiv sistemi dəqiq idarəolunan raketlə məhv edilib.

Bir çox günahsız mülki şəxsin hayatı xilas edilib və mülki infrastruktura dəyə biləcək potensial zərərin qarşısı alınıb

Müdafiə Nazirliyindən
düşmən təxribatları ilə bağlı açıqlama:
"PUA məhv edildi"

"Ermənistən-Azərbaycan dövlət sərhədinin Ağstafa rayonu sahəsində uçuş keçirməyə cəhd olub. Azərbaycan Hava Hücumundan Müdafıə bölmələri tərəfindən aşkar olunan düşmən PUA-sı dərhal məhv edilib".

Bunu bu gün cəbhədəki son vəziyyətlə bağlı keçirilən brifinqdə Müdafiə Nazirliyinin mətbuat katibi, polkovnik-leytenant Anar Eyvazov deyib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistən hərbi hissənin qərargahı, silah-sursat anbarlarına bölmələrimiz tərəfindən artilleriya zərbələri endirilir:

"Ordumuzun dəqiq atəsi nəticəsində düşmənin 10-dək tankı, altı ədəd D-20 topu, bir ədəd akasiya özü yeriyyən artilleriya qurğusu, 30-dək avtomobil texnikası və xeyli sayıda canlı qüvvəsi məhv edilir".

O qeyd edib ki, Ermənistən silahlı qüvvələrinin 1-ci və 7-ci alaylarının müdafiə sahələrində yerləşən bölmələrinin bir qrup əsgəri döyüş bölgələrindən qaçaraq fərəarilik edib:

"Məglubiyətlə üzləşən Ermənistən silahlı qüvvələri Azərbaycanın Goranboy, Tərtər, Ağdam, Ağcabədi, o cümlədən, "Toçka-U" taktiki raket kompleksindən istifadə edərək, Bərdə rayonu əraziləini atəşə tutublar. Azərbaycanlı mülki əhalisi arasında ölünlər və yaralılar var. Ordumuz adekvat tədbirlər görür".

"Döyüş əməliyyatlarının maddi-texniki təminatı ilə bağlı heç bir problem və çətinlik yoxdur. Təminat və təchizatla bağlı qarşıya qoyulan bütün tapşırıqlar vaxtında icra olunur", - deyə MN rəsmisi qeyd edib.

**"Azərbaycan ordusu
kilsə və digər mülki
təyinatlı obyektləri
hədəfə almır"**

Ermənistan tərəfindən guya Azərbaycanın tarixi şəhəri olan Şuşada kilsəyə raket ilə zərbə edirilməsi barədə xəbərlər yayılıb.

Biz, bu xüsusda dünya xristianlarının həssas hissələrinə böyük hörmətlə yanaşırıq.

Bunu Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyev deyib.

H.Hacıyevin sözlərinə görə, amma təessüflə qeyd etməliyik ki, Ermənistan tərəfindən bu mövzu da manipulyasiya və dezinformasiya aparılır:

"Ermənistan tərəfindən kilsənin raketlə vurulması ilə əlaqədar təqdim olunan materiallar ziddiyətlidir və aydın şəkildə yalanlar ortaya çıxır.

Birincisi, Azərbaycan ordusu tərəfindən kilsə və digər mülki təyinatlı obyektlər hədəfə alınır. Həmin dövrde Azərbaycan silahlı qüvvələri tərəfindən o istiqamətdə hər hansı atəş həyata keçirilməyib.

İkincisi, əgər raket zərbəsi ol-sayıdı, kilsənin içərisindəki ikonalar ciddi zərər dəyərdi. Amma şəkillərdən görünür ki, ikonalara zərər yetirilməmişdir.

Üçüncüsü, Ermənistan ilk dəfə bu zərbənin guya F-16 təyyarəsin-dən endirildiyini, avia bomba olduğunu, sonra isə raket zərbəsi olduğunu iddia etməyə başladı.

Azərbaycan silahlı qüvvələrinin inventarında F-16 təyyarəsi yoxdur.

Göründüyü kimi, Ermənistan tərəfi hər dəfə yalanlar ifşa olunanda, yeni uydurmala əl atmağa başlayır.

Bu hal Ermənistanın növbəti təxbəti, Azərbaycana qarşı informasiya hücumu cəhdididir. Ermənistanın Azərbaycana qarşı davam edən hərbi təcavüzünə dini don geyindiirməsi qəbul edilməzdir. Bununla Ermənistan Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərində Azərbaycan xalqına məxsus maddi-mədəni irsi məhv etmək, məscidləri və dini abidələri dağıtmak siyasetini ört-basdır etmək istəyir.

Bu günlərdə Ermənistan tərəfindən Beyləqan şəhərində məscidə, Gəncə şəhərində İmamzadə kompleksinə raket atılmışdır".

Prezidentin köməkçisi bildirib ki, Azərbaycan Respublikası dün-yanın bir çox yerlərində, o cümlə-dən Vatikanda xristian dini abidə-lərinin bərpası layihələrini həyata keçirib:

"Bütün dünya xristinalarına bir daha öz hörmət və rəğbətimizi ifadə edirik.

Torpaqlarımız işğaldan azad olunduandan sonra həmin ərazilər-dəki bütün mədəni və dibi abidə-lər təyinatına uyğun olaraq bərpa olunacaqdır".

Yolum Bərdə rayonunun Lək kəndinin yaxınlığında yerləşən Lək meşə massivindədir. Aydınlıq üçün bildirim ki, həmin ərazidə düz 27 ildir. Ağdamın işgalin-dən sonra köçkün soydaş-larımız məskunlaşdır.

Saat 10 radələrində yaşa-yış məntəqəsinə çatdım. Soydaşlarımızla yenice gö-rüşüb səhbətəşirdik ki, qəfletən dəhşətlə uğuldayıb şə-hərə düşən mərmilərin səsi qeyri-ixtiyari səhbətimizi ya-rida kəsdi. Bəli, Ermənistan ordusu Azərbaycanın yaşa-yış məntəqələrini birbaşa hədəfə çevirməkdə davam edir "Ermənilərin bu quduzluğunu, dinc əhalini hədəfə alması sizi qorxutmur ki?" sualıma hər kəs eyni əhval-ruhiyyə ilə cavab verdi: Ordu-muza, tankımıza, topumuza gücü çatmayan, tülükü kimi meydandan qaçan erməni qisası dinc əhalini bombala-

Zəndə Şükürova gözlerinin kökünə sığmayan bir sevinc-lə səhbəti davam etdi-rir: "Düz 27 ildir kəndimiz er-menilər tərəfindən alınan-bu meşəyə pənah getirmiş. Palçıqdan- samandan qarğıdan hər kəs özünə bir daxma tikib. Bu illər ərzində çox əziyyətlər çekmişik, necə deyərlər, kirpiyimizlə od gö-türmüşük. Amma heç vaxt yurdumuza döncəyimizə şübhəmiz olmadı. Elə xüs-səndə, bu səbəbə görə, da-ha rahat, daha müasir evlər tikmedik, rahatlıq yaratmadıq.. İndi o xoşbəxt gün lap yaxındadı. Vallah savaş baş-layan gündən sevincimiz si-nəməzə sığmır. Allah ordumuza kömək olsun! İnşallah fü-zulililərin, cəbrayıllıların ya-şadlığı sevinci tez bir zaman-da biz ağdamlılarda yaşıya-riq".

Şıxlardən məcburi köçkün, təxminən 45 yaşıla-

rağımızı sancılmış Soltan-bud meşəsinin yanında olan hündür təpəyə gedirəm. Çox adam ora gəlir və ordan döyüş meydanını iz-leməyə çalışır. Həm də or-dan baxanda kəndimiz ovuc içi kimi görünür. Hə-tta bir gün orda qəribə bir hadisə də oldu. Adamların arasında hərbi geyimdə 30-35 yaşlı bir cavan oğlan da vardi. "Hərbçi"nin üz qur-

mi 3 mərtəbəli tikdirəcəm. Onsuzda arxamızda güclü dövlətimiz var, kömək edə-cək. Kəndimiz azad edilsin, "4 yol"dan Baş Qərvəndə qədər piyada gedəcəyəm, həyətimin başına dizin-dizin sürüne-sürüne dolaca-ğam. Qurban demişəm, qur-ban! Hələ bir kəndimizə çatı... Ermənilər etdikləri pisliklərə görə hər zaman bize baxıb, tikib-qurduğumuz ye-

"Qələbəyə Qurban demişəm!"

maqda görür. Elə bilir ki, bu-nunlada mərmilərlə insanları qorxudacaq, vahimə yarada-caq! Amma gördüğünüz kimi heç nə əldə edə bilməyib, elə əzilə-əzilə geri çəkilmək-də davam edir"

Ağdam rayonun Şıxlardən olan ağbirçək anamız-Yediyar Rəhimova isə bildirdi ki, ermənilər qorxaqdı, qorxaqlar isə hər iyənciliyi etməyə qədirdi-lər: "Qızım, bu lənətə gelmişlər bizim qundaqda olan körpəmizdən də qor-xublar. Qorxaq olduqlarına görə də, Xocalı faciəsi za-mani körpələrə də aman vermədilər Özləri də bilirlər ki, uduzublar, ona görə də, uduzmağın hayifini dinc əhalidən çıxırlar. Olsun! Canım orduma, torpağıma qurban!"

Ağdam rayonunun Baş Qərvəndən kənddən olan

rında olan Ələmşahın qışqa-bağı yerlə gedirdi. Bayaqdan susub, səhbət edənlərə, mü-zakirə aparanlara diqqət ke-silmişdi. Ugurlarımızın bu yerində Ələmşahın niyə kə-dərli olması diqqətimizi çek-di:

-Ələmşah, niyə belə kə-dərlisən?-sualımızı eşidən kimi giley-güzara başladı:

-Nə olacaq ee, sağ əlim-də bir balaca problem var deyə məni döyüşə apar-mırlar, orduya köməyə gö-türmürlər, yardım etməyə qoymırlar. ..Bəs mən sa-bah necə deyəcəm ki, bu qələbədə zərrə qədər də ol-sa mənim də payım var. Mühəribəyə oğlumun da yaşı düşmür. Amma qo-hum-əqrabadan könülli gedənlər çoxdu. Allah ha-misini qorusun. Döyüşə getməsəmdə hər gün bay-

luşu nəsə xoşuma gəlmə-di. Eyni zamanda ayağın-dakı hərbçilərə məxsus "sapoq"da bizim hərbçilərin sapoqundan tam fərqli idi. Üstü-başı palçıqlı idi. Ağdam polisləri gəlib bizi xəbərdar etdilər ki, o yüksəklikdə durmaq həyatımıza təhlükə ola bilər və təpəni tərk etməyi bizə tapşırı-dılar. Bu məqamda baxdım ki, həmin o "hərbçi" polis-ləri görən kimi təpənin arxa tərəfinə keçdi və gözə görünməməyə çalışdı. Po-lislər gedəndən sonra bi-

zim dildə amma həyəcanlı tərzdə "məni də Bərdəyə qədər apararsınızmı?" de-yəndən sonra artıq şübhə-lərim özünü doğruldurdu. Tez polislərimizə telefonla xəbər verdim. Onlar gəldilər və həmin şəxsi götürüb apardılar. İndi hamımız ayıq-sayıq olmalıdır, düşmən uzaqda deyil! Amma kaş məni də döyüşə apa-rayırlar, Nəyəsə lazımlı-ram..."

Evlərə-ailelərə bir-bir baş-çəkirəm, hamının üzündə bir xoşbəxtlik, bir ümid, bir se-vinc var. Hətta Zəbibə Musa-yeva evini necə tikəcəyinin xəyalını da qurub. Deyir, bu dəfə ermənilərin acığına evi-

ni kəndlərimizə-qəsəbələri-mizə baxıb xar olacaq! Pre-zidentimiz düz deyir. əslində o erməniləri torpaqlarımızdan iti qovan kimi qovmali-yıq! Qovacağıqda!

Lək meşəsində hazırda müvəqqəti yaşıyan ailələrin övladlarından bir çoxu da ön cəbhədədir. Vaxtı ilə I Qara-bağ savaşında əvvəl gündən son güne qədər döyüşmiş Şakir Əliyevin oğlu Sənan Əliyev tankçı kimi Füzuli bölgəsində əsgərlərimizlə birgə tarix yazar. Qasim Həsəno-vun oğlu Kənan isə topçudur

və digər gənclər də hazırda qaynar nöqtələrdə düşmənlə üz-üzə dayanıb. Burda yaşıyanlar həmin gənclərin si-masında bütün gün ordumuza, əsgərlərimizə uğurlar diləyir, Allahdan onlara can-sağlığı arzulayırlar.

Ataların belə bir misalı var: El bir olsa, zərbi kərən sindirər". İndi elimiz də bir-di, hətta elimiz dövlətinə, ordusuna canını qurban verməyə hazırlı. Yaşa Ali Baş Komandan, yaşa Azərbaycan əsgəri!

Əntiqə Rəşid
"Ədalət" qəzeti
Qarabağ bölgəsi üzrə
xüsusi müxbiri

Alman kimi düşünmek, amma Türk kimi hiss etmek... Bunu yaşayınca ortaya Mesut Özil kimi bir adam çıxır. Almanının ən zirvəsini görən Türk artıq Real Madriddəki ləqəbinin haqqını verir: "İtkin baliq Nemo".

ÜMİT GENÇ YAZIR:

Məsudu hardan anlatmağa başlayım, bilmirəm. Çünkü kariyerası ortadan ikiye bu qədər kəskin bölünən çox az futbolçu tanırıq. Onunla bağlı ən doğru söz bu olardı: Alman kimi başladı, Türk kimi bitirir.

GELSENKIRCHEN KÜÇƏLƏRİN DÜNYA VİTRİNİNƏ...

Almanının qərbində Gelsenkirchen küçələrində başlayan həyatı onu dünya vitrininin ən öünüə qədər necə gotirdi, eləcə də aşağıya endirdi. Saçını uzadıb saraldığı yaşlıarda neçə qırbaqcı Türk A seriasının komandası olan Şalke ilə oyuna çıxa bilir? Bax, Mesuta bu fürsəti tanyan saf istədi ondan danışarkən müzakirəyə qapalı yeganə mövzudur.

QARDAŞLARI İLƏ OYNAYAN "ŞİLLƏ" YEMƏYƏ ALIŞQANDIR

17 yaşında Bundesliga forma geyinmək sizə ağır gələ bilər, amma türkəcə danışığınız Almanıya küçələrində yaşıdlarınız yox, böyük qardaşlarınızın dostları ilə top oynayırsınızsa, "qapaz" yeməyə alışqansınız demək.

Üstəgəl o komanda da yənə türkəcə danışan Hamit və Halil Altintop kimi qardaşlarınız varsa, deməlli, bu "qapaz"lara lap öyrəsmisiniz.

19 oyunda oynadığı ilk mövsum Almaniya Milli Komandası ovçuları onun hər addımını izlədi. Topa sehirlər toxunuşları və oyun zəkasına heyran qalan almanlar onu bir alman kimi yetişdirməyi çox istədi.

CİBİNƏ QOYULAN ALMAN PASPORTU

Mesutun türk pasportu mütləq dəyişməli və bu xüsusi istedad sahibi zaman itirmədən almanların bir parçası olmayıdı. 5 sentyabr 2006-cı ilde Almanya U19 komandası ilə ilk oyununa çıxıralanda cibinə qoysulan alman pasportunun həyatını deyəyişdirəcəyini gözəl biliirdi.

Amma özünə bu suali da verirdi gənc Mesut: Mən kiməm və nə olmaq istəyirəm? Almanam mı, Türkəm mı? Sadəcə özü də deyil. Doğulub böyüdüyü qohumları, sifayoldaşları, Zonguldakda qohumları həmişə bu suali verirdi. Bu sual "pizza mı yemək istəyirəm, yoxsa makaron? kimi bəs itə sual deyildi onun üçün. Başında yüzlərlə səs vərkən həyatını dəyişdirəcək bir seçim etmək məcburiyyətində idi.

ALMANIYA-TÜRKİYƏ SEÇİMİ VƏ BAŞINDAKI YÜZLƏRLƏ SƏS

Anası Güzar xanım və əmisi Ərdoğan Türkiye üçün oynamasını istəyirdi. "Babaların türkdürsə, bu-

Alman kimi başladı, Türk kimi bitirəcək - Mesut Özilin hekayəsi...

raya aidsən və köklərinə bağlı qalmاق məcburiyyətindən" deyirdi. Ancaq Mesut onlar kimi hiss etmirdi. Atası və qardaşı ilə eyni tərəfdə iddi. Almaniyada doğulub böymüş, alman komandalarında oynamış və həyatını bir alman kimi yaşamışdı. "Dünyanın ən təpəsinə çıxmalyıamsa, Almaniyası üçün oynamalıym" deyərək öz yolunu seçdi. Bu yol cynilo kariyerası kimi ailəsini də ikiyə bölmüşdü.

Türkiyə tərəfi də asan geri çəkilməyəkdi. Dövrün milli komandasına cavabdeh olan Mətin Tekin Kölündə Mesut Özilin atası ilə bir görüş planlaşdırıldı. Fatih Terimin Məsudu istədiyini deyib Milli Komandanın kampına dəvət etdilər. Almaniyadakı ən yaxın ailə dostları Hamit və Halil Altintopu da işin içində soxdular. Mesutun üstündə müdhiş bir təzyiq vardi. Hər an yanlış bir şey edə bilərəm hissi onu bir dalana dirəmişdi. Hələ seçim etmək üçün zamanı olduğunu düşündü və tələsmədi.

UÇMAĞI ÖYRƏNƏN QUŞ YUVADAN AYRILAR

Cəmptionlar liqasında ilk oyununu çıxanda 19 yaşı vardı. Qalatasarayın kariyerasına balaca kimi görünsə də, önəmlı bir tösürü olmuşdu. Linkolnun Türkiyəyə transferi Mesutu "Şalke 11"in gözü halına götürmişdi.

2008-ci ilin yanvar ayında Şalke ilə üz-göz olan atası Mesutun üzünü Verder Bremenə, dönmə nöqtəsi yaşayacağı yera çevirdi. Dövriyyə arası ailəsindən ilk dəfə ayrılaraq 5 milyon yevro bonservislə Bremenə 3 illik imza atdı. Bu, onun ilk böyük transferi idi və Almaniyadakı şimalındakı Bremen Gelsenkirchen xeyli uzaq idi. Artıq uçmağı öyrənən bir quş kimi yuvadan ayrılməq vaxtı çatmışdı.

FORMANI GEYİNƏRSƏ TÜRKİYƏNI UNUDACAQDI

İlk mövsüm Bremendə 47 oyunda 23 asist etmişdi. Bunların üçü Cəmptionlar liqasında İnterə qarşı idi. Bremen Özilin təsirilə Bundesliqadə gözlə bir mövsüm keçirərək liqanı II olaraq başa vurdu.

Diqonun Yuventusa transferilə tamamen Verder Bremenin beyni halına gələn Mesut 2009-2010 illərində inanılmaz bir partlayış elədi. 46 oyunda 10 qol, 29 asist edən Mesut liqanı toz-dumana qərq etdi və ilin oyunçusu seçildi. Bu performans onu həyatının ən vacib anına getirdi - qərar anına. Almaniya A Milli Komandası kampına dəvət edildi. Əgər o formanı geyinərsə, birdən Bremenə qızılçıq olurdu. Bu stresli müddəti özü belə izah edir:

"Həqiqi mənada qərar verdim. Verder Bremendə oynayırdım. Media çox üstümə gəlmədi. Məşqçi Löv "Türk köklü olmasına rəğmən Mesutun Almaniyası seçimindən çox xoşbəxtəm, buzları qıran futbolcu oldu. Bundan sonra başqa ölkədən olan futbolcular da

Milli Komandada oynaya bilərlər" demişdi. Buzları qırmaq istəmirdim ki. Almaniya və Türkiyə arasında qalmaq da istəmirdim. Almaniya və Türkiyə seçimindən ötrü yuxusuz gecələr keçirtmədim. Almaniyamı seçim deyə Türkiyədə pis olmağım lazım deyil. Almaniyani seçim deyə ürəyim Türkiyə deyə vurmaqdan vaz keçmir".

ÜRƏYİM ALMAN KİMİ DÖYÜNÜR ÜRƏYİM TÜRK KİMİ DÖYÜNÜR

2010-cu ildə Berlində oynanılan oyunda bütün media ondan danışdı. Alman mediası "O bir tükdür, alman yox" başlığı ilə onu manşetə çixartdılar.

Oyunda qol vuran sevinməmişdi, hörmətsizlik kimi anlaşılacığını bildirdi. "Ürəyim alman kimi, türk kimi vurur. Alman kimi düşünüb, türk kimi hiss edə bilərsiniz. Təzyiqə rəğmən seçimindən qürur duruyram" sözləriylə bu müzakirələrə son qoyacağımı düşündü.

REAL MADRIDİN QAPISINI AÇAN İLK TÜRK

2010 Dünya Çempionatında almanların ətrafında birləşdiyi bir beynin halına gəldi. İlk böyük turunda gördüyü işlər ona kariyerasının ən böyük fürsətini Verdi. Verder Bremenlə 16 qol, 54 asistlə sağlılaşıp İspanyanın paytaxtı Madridlə 18 milyon yevroya transfer oldu. İmza günü Türkəy üçün də mənə kəsb edirdi. Çünkü Mesut bu cümlələri qurmuşdu:

"Real Madriddə forma geyinən ilk Türk olduğum üçün xoşbəxtəm".

O dövrün ən yaxşılardan olan Jose Mourinho Real Madridin prezidenti Florentino Perezə onun haqqında bunları demişdi: "Bu uğası, yəni Mesut mütələq almayıüzünə istəyirəm!".

MOURINHO: SƏNİN YAXANI BURAXMAYACAM

Real Madrid tarixinin ən şəhərə dövrlərindən birində Ronaldo, Ramoslu. Benzeməli heyvət onun ətrafında birləşdi. Texnikası ilə "məxmər ayaq" ləqəbini alan Mesut Özil bir andaca dönya tarihinin dənisiyi ada çevrildi. Kariyerasının ən parlaq illərində dünya tarihinin gördüyü ən yaxşı 10 nömrə

performanslarından birinə imza atdı. Mesut. İnanılmaz bir populuarlıq qazanmışdı. Komanda yoldaşları ona gözlərinin bənzərliyindən dolayı cizgi film qəhrəmanı "Nemo" ləqəbini vermişdi.

Bir oyuncun fasıləsində Mourinyo ilə yaşadığı mübahisə onu bir daha çata bilməyəcəyi bir səviyyəyə çıxartdı. Mesut o dialoqu bu sözlerlə izah edirdi:

"Bu mübahisədən bir neçə gün sonra Mourinyonun yanına gedərək ona təşəkkür etdim. Söylədikleri ağlıma batmışdı. Gözlerimin içini baxaraq zeif tərəflərimi dediyi üçün ona minnətdaram. Mənə "bütün potensialı istifadə edənə qədər sənin yaxanı buraxmayacam" dedi. Mourinyo haqlı idi. Düşünürdüm ki, gözəl oyun kifayətdir. O məni bu tövrümdən qurtardı".

Bütün bu yaşananlar bəs deyilmiş kimi Mesut maddi anlaşılmazlıqlar səbəbilə köhnə məneceri olan atası Mustafa Özil ilə məhkəməlik oldu. Bu müddətdə nişanlısı Amine Gülçü ilə də arası dəyən Mesut böyük bir depressiyaya girdi. Vaxt artıq onun əleyhinə işləyirdi və onu sevməyənlərin səsi çıxmışa başlayırdı.

"QAZANDIĞIM ZAMAN ALMAN. İTİRDİYİM ZAMAN TÜRKƏM!"

2018 Dünya Çempionatından əvvəl yaşananlar isə turda baş verənlərin fraqmanı idi.

Prezident Ərdoğanın Londona ziyanı ərəfəsində Mesut ilə poz verməyi həm Almaniyada, həm də İngiltərədə yaxşı qarşılığınadı və siyasi reaksiyalara səbəb oldu. Dünya kubokuna erkən veda edən Almaniyada Mesut Özil hədəfə çevrildi.

Almanının Dünya Kubokuna veda etdiyi gecənin səhəri Almaniyada bütün TV-lər, qəzetlər Mesutun günahkar elan etdilər. "Anti Mesut" propaqandası bütün Almaniyada tosarı altına aldı.

Nə Almaniya Federasiyاسından, nə də futbolu dostlarından heç bir dəstək görməyən Mesut dəliyə döndü.

Bütün bu hücumlara cavab verən Mesut bir daha Almaniya Milli formasını geyinməyəcəkdi:

"Qazandığım zaman alman, itirdiyim zaman türkəm. Artıq yətər! İraqçılık və hörmətsizlik gördüküm üçün artıq Almaniya formasını geyinməyəcəm".

MADRİD MATÇINDA ÖPDÜYÜ ÇÖRƏK...

Yaşadığı bu duyğusal qırılma onun klub kariyerasını da aşağı saldı. 2018-in aprelind Avropa liqasında oynanılan Atletiko Madrid oyununda tribunadan özünə atılan çörəyi üç dəfə öpərək kənaraya qoyan Mesut bütün dünyaya bu mesajı vermək istəyirdi: Mən Türk mədəniyyətinə bağlıyam və siz buna hörmət edəcəksiniz!

Yaşadığı iqrçilik qarşısında futboldan əməlli-başlı əzaqlaşan Mesut Arsen Vengerin Arsenaldan gedisiinin ardınca Mesut özünü komüter oyunlarına verdi.

İngilis qəzetləri onun kürək ağırları olduğu üçün "Fortnite" adlı bir komüter oyununa aludə olduğunu və düz 72 gün, 1740 saat bu oyunu oynadığını yazdırılar.

(ardı 16-cı səhifədə)

*Əjdər
Qiyaslı
İqtisadçı
alim, sair*

GƏL VURUŞAQ TƏKBƏTƏK

Cox gəlirsən hədə sən,
Özgədən umma ətək.
Mən mən olum, sən də sən;
Gəl vuruşaq təkbətək.

Düz olanı əyirsən,
Özünü çox öyürsən.
Mənəm-mənəm deyirsən,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Bi indiki zamanda,
Kimin vardır yanında.
Qeyrət varsa canında,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Az olsa da qınağın,
Çıxarmışan lap ağıñ.
Dolubdur qan çanağın,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Yolu ayri gedirsən,
Özgədən güc güdürsən.
Özün məcbur edirsən,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Zəhər qatma aşına,
Çox iş gələr başına.
Sığınma başqasına,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Seçmişən pis niyyəti,
Hiyləni, xəyanəti...
Sözün sözdürsə qəti,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Hərə yesin öz aşın,
Sənə qoşmasın başın.
Qoy İblis qarışmasın,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Xəyanətkar olma sən,
Bəd xəyal dolma sən.
Düşməncilik salma sən,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Tülkü girəndə qına,
Nadan inanır ona.
Xalqı salma qırğına,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Özgə qabın yalama,
Qan ocağı qalama.
Dünyanı çıxalama,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Ehtiram Səfərov

Füzuli rayonunun işgaldən 2020-ci il 27 sentyabrda azad olan doğma kəndim Qərvəndə həsr edirəm.

Qərvəndim

Ortuz ildir səndən ayrı düşmüşəm,
Uzun ayrılıqdan çox üzülmüşəm
Bilməm bu hasrətə necə dözmüşəm?
Təbibim, loğmanım, şəkərim, qəndim,
Mənim azad elim, doğma Qərvəndim!

Düşmən viran etdi vətənimizi,
Qələbə "açığlı" bezdirdi bizi.
Hamı qımayırdu bu xalqı, düzü
Ordumun gücüylə mən ürkəkləndim
Mənim azad yurdum, doğma Qərvəndim!

Salma işi dərinə,
Qan axar su yerinə.
Güvən öz hünərinə,
Gəl vuruşaq təkbətək.

Böyük fəlakət qopar,
Kim bundan xeyir tapar?
Quduz özünü qapar,
Gəl vuruşaq təkbətək.

HAMI BİR NƏFƏR KİMİ

Hami bir nəfər kimi,
Bu gün qalxın ayağa!
Gözlərindən intiqam,
Od-alov yağa-yağa!

Hami bir nəfər kimi,
Çətinliyə qatlansın!
Koroğlutək sıçrayıb,
At belinə atlansın.

Hami bir nəfər kimi,
Qeyrətini göstərsin!
Hər sərrast zərbəsiylə,
Düşməni yerə sərsin!

Hami bir nəfər kimi,
Şirə, pələngə dönsün!
Sinəsində Babəkin,
İntiqamı döyünsün!

Hami bir nəfər kimi,
Dönsün qılınca-qalxana!
Güclü zərbə vurulsun,
Üstümüzə qalxana!

Hami ildırım kimi,
Çaxşın düşmən başında!
Güçü, eşqi qovuşun,
Torpağın da, daşın da

Hami bir nəfər kimi,
Şahin olsun səmada!
Son qoyulsun savaşa,
Nə qan olsun, nə qada!

Hami bir nəfər kimi,
Elə, obaya yansın.
Öz Ana torpağının,
Keşiyində dayansın!

Hami bir nəfər kimi,
Bir ocağa qalansın.
Vətəninin başına,
Pərvənətək dolansın.

Hami bir nəfər kimi,
İgid xilaskar olsun!
Körpələr də anadan,
Bu amalla doğulsun!

Hami ildırım kimi,
Güç toplasın özündə,
Bu xalqın kimliyini,
Tanıtsın yer üzündə!

Hami bir nəfər kimi,
Dönsün coşan gur selə!
Qələbə sorağı,
Tez gətirsin bu elə!

Dolanıma başına, dönmən başına,
Gəl küsmə nə olar məni qarşla
Ulu torpağıma, ulu daşına
Üzümü-gözümüzü sürtməyə gəldim
Mənim ana yurdum doğma Qərvəndim!

Yurd yeri, qəbirlər gözləyir bizi
Narahat ruhlar izləyir bizi
Qoynunda ölməyə səsləyir bizi
Məndə darıxmışam, sən də a kəndim
Mənim unudulmaz doğma Qərvəndim!

Dağından-dərəndən keçəcəm dəha
O buz bulağından içəcəm dəha
Köksündə dünyadan köçəcəm dəha
Neynim tab gətirmir bədənim-bəndim
Mənim azad olan doğma Qərvəndim!

*Fəxrəddin
Teyyub*

ÇAĞIRIB APARIN CƏBHƏYƏ MƏNİ

Göstərib yağıya əsgər yerini,
Axır ki, silaha sarıldı, Şükür!
Ali Baş Komandan verdi Əmrini,
Neçə düşmən bağırı yarıldı, Şükür!

Var-dövlət duyğusu qəlbimə axmir,
Gözərim qamaşmaz inci görəndə,
Ürəyim sevincdən sinəmə sigmır,
Döyüşə yollanan gənci görəndə.

Düşmənin arzusu gözündə sözüb,
Aparar sonadək hər mərd savaşı.
Hamının qalbində bayrama dönüb,
Bu Vətən savaşı, bu yurd savaşı.

Sahlar İSMAYILOV, Lənkəran

AZƏRBAYCAN ƏSGƏRİ

Qırıb dağtdın sən vətən həsrətin,
Göstərdin torpağı öz məhəbbətin.
Əbədi yaşasın bu qalibiyətin,
Bir də görməyək biz qəmi, kədəri,
Alqış sənə, Azərbaycan əsgəri!

Şəhid qanlı düzlərində sevinc var,
Analərin üzlərində sevinc var,
Sevgilinin gözlərində sevinc var.
İllər keçdi, verdin sən şad xəbəri,
Alqış sənə, Azərbaycan əsgəri!

Vətənimin hər qarşı əzizdir,
Sevinən qəlb, inan, coşan dənizdir,
Şəhid olaq, Vətən üçün bir izdir.
Xain düşmən babamızın nökəri,
Alqış sənə, Azərbaycan əsgəri!

Xan Qarabağ, üzün gülsün beləcə,
Doğma torpaq, üzün gülsün beləcə,
Vüqarlı xalq, üzün gülsün beləcə,

Gülləni yağıya sixan adamam,
Qovmuşam yolumdan dumani, çəni.
Mən oddan, alovdan çıxan adamam,
Görmüşəm qırğını, müharibəni.

Sözümüz hər yerdə deyən diləm mən,
Bitməz yad kalməsi dilimin üstü.
Quş kimi azadam, müstəqiləm mən,
Kimdi əlin qoyan əlimin üstə?

Yenə ön sırada, yenə başdayam,
Oğul istəyirəm, bir əyə məni,
Nə olsun yaşlıyam, ahil yaşdayam,
Çağırıb aparın cəbhəyə məni.

Şəhid anasının göydədir ahi,
Yaraşmur heç kəsə gülmək, ey Vətən!
Səslər hər igidi Tanrı dərgahı,
Şərəfdər səngərdə ölmək, ey Vətən!

Qələbə boylanır bayraqımızdan,
Əsgərin qoluna güc, təpər gəlir.
Yağlılar qovulur torpağımızdan,
Şad xəbər dalınca, şad xəbər gəlir.

Yer yox nə şöhrətə, nə də ki, ada,
Qarabağ məlhəmi ürəyin, canın.
Heykəli qoyular, kimsə Şuşada,
Sancı bayrağını Azərbaycanın!

Başın dikdir, sən göstərdin hünəri,
Alqış sənə, Azərbaycan əsgəri!

QARABAĞ

Arzu, xəyal olur həmdəm,
Sevinc gəlir, qurtarır qəm.
Düşmənə biz çəkdik sitəm,
Uğurludur hər anımız,
Qarabağdır ünvanımız!

Şəhid qanı yerdə qalmaz,
Kimsə bizə kölgə salmaz,
Düşmən heç vaxt zəfər çalmaz,
Qələbədir hər yanımız,
Qarabağdır ünvanımız!

Otuz illik həsrətin var,
Vətən adlı əsərin var,
Böyük, dahi rəhbərin var,
Ali Baş Komandanımız,
Qarabağdır ünvanımız !

Bitir həsrət, bitir kədər,
Zəhmətimiz getməz hədər,
Paşinyan da quşar zəhər.
Damarlarda haqq qanımız,
Qarabağdır ünvanımız!

AMEA Azad Həmkarlar İttifaqının İlk Təşkilatları Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna ianə etmişdir

Azərbaycan-Ermənistən sərhəddində sentyabr ayının 27-dən Ermənistən silahlı qüvvələrinin atəşkəsi pozması və sərhədboyu ərazilərimizi iriçəphli artilleriya qurğularından atəş tutması nəticəsində başlanmış olan müharibə nəticəsində mülki vətəndaşlar və hərbiçilər müxtəlif dərəcəli ağır xəsarətlər almış və həlak olmuşlar.

Bələ bir həssas dönmədə bir çox dövlət qurumları və özəl təşkilatlar kimi AMEA-nın Azad Həmkarlar İttifaqı və ilk təşkilatları da orduya dəstək olmaq məqsədilə ilkin olaraq göndərdiyi 60.500.00 (altmış min beş yüz) manatdan əlavə növbəti dəfə Silahlı Qüvvələrə Yardım Fondunda 9.000,00 (doqquz min) manat məbləğində ianə etmişdir və bu proses davam etdiriləcək. İanədə iştirak edən təşkilatların adları aşağıdakılardır:

1. Neft Kimya Prosesləri İnstitutu - 5.000,00 manat (ilkin olaraq 3.000,00 manat məbləğində ianə etmişdir);

2. Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutu - 2.000,00 manat;

3. Polimer Materialları İnstitutu - 2.000,00 manat.

Eyni zamanda Kataliz və Qeyri-Üzvi Kimya İnstitutunun 1 nəfər əməkdaşı və Respublika Seymoloji Xidmet Mərkəzinin əməkdaşının övladı döyüslərə könüllü olaraq yollanmış və şəhid olmuş, onların ailələrinə Həmkarlar Komitəsinin fondundan maddi yardım edilmiş, Fəlsəfə və Sosio logiya İnstitutunun 1 nəfər və Radiasiya Problemləri İnstitutun isə 2 nəfər orduya könüllü olaraq yollanmış və həzirdə ordu sıralarında döyüşən əməkdaşlarının ailələrinə maddi yardım edilmişdir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Azad Həmkarlar İttifaqının təşkilatlılığı və maliyyə dəstəyi ilə 33 ədəd Azərbaycan Respublikasının bayrağı və 22 ədəd Türkiyə Respublikasının bayrağı alınıb ilk təşkilatlara paylanılmışdır.

Habil Qurbanov,
AMEA Azad Həmkarlar İttifaqının
sədri, h.ü.e.d., professor

VAQİF YUSİFLİ,
filologiya elmleri doktoru

Dramaturgiyamızın axtarışları

(əvvəli ötən
şənbə sayımızda)

Əli Əmirlinin "Bütün deyilənlərə rəğmən və ya Ağə Məhməd Şah Qacar" tarixi dramı adından da göründüyü kimi, əksər tarixçilərin qeyd etdiyi kimi qəddar və müstəbid, lakin bir insan və hökmər kimi son dərəcə mürəkkəb bir şəxsiyyətin taleyinə həsr olunub və Əli Əmirli bu iki faktoru gizlətmir. Burada Qacara bərəat yoxdur, o, doğrudan da hakimiyət uğrunda mübarizədə qardaşlarını və xüsusilə çox sevdiyi qardaşı Cəfərqulu xanı öldürmiş, atasının qatili Kərim xan Zəndin sümük-lərini qəbirdən çıxardırıb taxtının altında hər gün bastalıyır və ürəyini sakitləşdirir.. Və Qacarın iki dəfə Şuşaya hücum çəkməsi, Tiflisi odlara qorq eləməsi də tarixi faktlardır.

"Qarabağnamə" lərə

bütün bu hadisələr öz eksini tapıb.. Bu hadisələr Əli Əmirlinin pyesində də xatırlanır. Amma Əli Əmirli "Qacarı niyə qəddardır?" demir, "o, niyə qəddar oldu?" sualına cavab verir. Bu mənada Qacarın anası Ceyranla söhbətləri və pyesin sonunda, öz xidmətisi tərəfindən qətə yetirilməmişdən once söylədiyi monolog əslində, onu müstəbid şah kimi yox, daha çox bədəxət bir insan kimi səciyyələndirir. "Üzümə adıl hökmər deyib, xəlvətdə qəddar, xunxar söylədilər səbəbini də xasiyyətimdə gördülər. Bir oğlunun boynunu vurdurub, ikisinin gözünü tökdürən Şah Abbas, vəlihəd Rzaqulu xanın gözlərinə mil çəkdirdib kor eləyən Nadir şaha qəddar demənilər. Bu minvalla menim xeyirə, mərhəmətə açıq qəlbimi daşa döndərdilər. Bitib-tükənməyən qovğalar, müharibələr, qısa alovu ilə şölöllənən əməllərim çox şeyi unutdurdu mənə, ruhumun kamilləşən yolunda görəcəyim işlər çıxdı yadımdan". Qacarın bu monoloqu təkcə qanlar tökən bir hökmərən deyil, həm də bütün həyatı boyu dərin iztirablar və sarsıntılarla üzləşən bir hökmərən faciəsini əks etdirir.

Əli Əmirli "Mesenat" dramında Azərbaycanın bütün tarix boyu ən xeyriyyəçi milyonçusu - mesenati Hacı Zeynalabdin Tağıyevdən və onun ailəsindən söz açır. Tağıyevin xeyrəxah əməlləri və Azərbaycanın sosial, mədəni həyatında oynadığı misilsiz fəaliyyəti haqqında Nəriman Nərimanovun ona həsr etdiyi kitabdan, M.S.Ordubanının "Gizli Bakı" romanindakı bir neçə səhifədən başlamış Qılman İlkinin, Manaf Süleymanovun və digər müəlliflərin publisistik yazılarına qədər bildiklərimiz az deyil.

*Amma gəlin etiraf edək ki,
Hacının mükəmmal bədii obrazı hələ bədii ədəbiyyatda özəsini tapmamışdı. Bu yolda Əli Əmirli ilk addımını atdı.*

Ümumiyətə, Əli Əmirlinin son pyesleri tarixə, tarixi hadisələrə və tarixi şəxsiyyətlərə həsr olunur və bunu onun yaradıcılığında müsbət bir tendensaiya hesab etmək olar. Onun "Hacı murad" tarihi dramı Lev Tolstoyun cənbi adlı povesti əsasında qəleme almış, "Nuri-didə Ceyhun" pyesi Ceyhun Hacıbəylinin qurbətdə keçən həyatından, "Ah, bu uzun sevda yolu" dramı isə Mikayıl Müşfiqin sənət taleyindən və ömrünün son günlərindən söz açır. Bu pyeslər maraqlı sujet xətti, konfliktleri ilə seçilir. Əlbəttə, Əli Əmirlinin "Hacı Murad" Tolstoyun povestinin səviyyəsinə çata bilməz, amma müəllif o dövrün ictimai-siyasi mənzərəsini, Şeyx Şamil və Hacı Murad, Hacı Murad və ruslar konfliktni real və inandırıcı canlandırır. "Ah, bu uzun sevda yolu" pyesində de Müşfiqə Dillərin sevgisi aparıcı xəttə çevrilir, amma Müşfiq təkcə sevgi - məhəbbət bucağından seyrələmək, məzakirələrdə nəzərə çarpan məsələlərdə, onların mahiyyətindədir. Stalin həm əməli, həm de nozəri cəhətdən bolşevikdir, hətta onun üçün millət anlayışı yoxdur, o, her vasitə ilə olursa-olsun hakimiyəti ələ keçirmək və kommunist diktatürasını yaratmaq uğrunda mübarizə aparır.. Nərimanov da bolşevikdir və onun səhvi arasında idi ki, Lenin, komunist ideologiyasına inanırdı, fehlə-kəndli hakimiyətinin gələcəyinə inam bəsleyirdi və Azərbaycanın müstəqiliyini də bu anlamda dərk edirdi. Moskva bunu anlaysıvə Nərimanova təzyiqləri artırdı. Rəsulzadə isə müstəqillik ideyasını müdafiə edir, onun Stalinə, Nərimanovla mübahisələri də məhz müstəqilliklə bağlı idi. Eyni məkanda olsalar da, bu üç liderin düşüncə tərzi eyni deyildi. Firuz Mustafa önce qeyd etdiyimiz kimi, tarixi faktlara, necə deyərlər, daşdan keçən sənədlərə istinad etmişdir. Amma pyesdə müəyyən dərəcədə uydurma təsiri bağışlayan səhnələr də diqqətdən yاخınmur.

Amma təbii ki, Rəsulzadənin illər boyu Azərbaycanı müstəqil görəmək arzusu və mücadiləsi ilə Stalinin mənsub olduğu kommunist ideologiyası bir araya sızmazdı. Ona görə də Rəsulzadə dostlarından birinin köməyiyle Fin körfəzi üzərində Finlandiyaya keçir, oradan Türkiyəyə yollanır, ömürlük mühabirət həyatı da 1922-ci ilənən başlanır.

Pes qeyd etdiyimiz kimi, ancaq üç liderin söhbətləri, müzakirələri üzərində qurulmuşdur. Amma konflikt bu söhbətlərdə, müzakirələrdə nəzərə çarpan məsələlərdə, onların mahiyyətindədir. Stalin həm əməli, həm de nozəri cəhətdən bolşevikdir, hətta onun üçün millət anlayışı yoxdur, o, her vasitə ilə olursa-olsun hakimiyəti ələ keçirmək və kommunist diktatürasını yaratmaq uğrunda mübarizə aparır.. Nərimanov da bolşevikdir və onun səhvi arasında idi ki, Lenin, komunist ideologiyasına inanırdı, fehlə-kəndli hakimiyətinin gələcəyinə inam bəsleyirdi və Azərbaycanın müstəqiliyini də bu anlamda dərk edirdi. Moskva bunu anlaysıvə Nərimanova təzyiqləri artırdı. Rəsulzadə isə müstəqillik ideyasını müdafiə edir, onun Stalinə, Nərimanovla mübahisələri də məhz müstəqilliklə bağlı idi. Eyni məkanda olsalar da, bu üç liderin düşüncə tərzi eyni deyildi. Firuz Mustafa önce qeyd etdiyimiz kimi, tarixi faktlara, necə deyərlər, daşdan keçən sənədlərə istinad etmişdir. Amma pyesdə müəyyən dərəcədə uydurma təsiri bağışlayan səhnələr də diqqətdən yاخınmur.

Xüsusilə, Nərimanovun həyat yoldaşı Gülsüm xanımıla Stalinin arvadı Alliluyevanın ədəbiyyat haqqında söhbətləri...

Son illərin dramaturgiyası haqqında bu icmal yazımızı nikbin notlarla bitirmək istəyirik: Azərbaycan dramaturgiyası yeni bir inkişaf mərhələsindədir. Dramaturgiyada yeni imzalar, yeni adlar görünür, teatrda isə klassik ənənələr də yaşayır, yeni, novator meyllər də.. Oxucuları dram əsərləri ilə tanış olmağa, tamaşaçıları isə teatra dəvət edirik...

Hərdən fikirləşirəm ki, qələm adamları, xüsusilə BÖYÜK SÖZÜN BÖYÜK CƏFAKEŞLƏRİ xalqına, elə sözün özüne xidmət etmək yürüyüү çiyinlərinə götürməsəyidər həyatımız necə də bomboz, mənasız olardı. Axi insan həyatını mənalandıran təkcə ətraf mühit, təbii mənzərə və yaxud tikilən binalar, çəkilən yollar, salinan körpülər və digərləri deyil. Mənim düşüncəmə görə, insan ömrünün ən mənalı məqamı sözə baş-başa qalması, sözdən qidalanması, sözdən yararlanması hallarıdır. Yəni elm, ədəbiyyat, incəsənət özünü ifadə etdiyi sözə, fikirdə insan ömrünü şərəfləndirir, hətta qidalandırır da.

Bax, bu mənada düşünən insanın həyatının bir parçasına çevrilən böyük söz istənilən yerde, istənilən məqamda köməkçiyə də, məsləhətçiyə də, hətta ümidi də çevrilə bilir. İnsanın formalış ibolu, məramını müəyyənləşdirməsində köməkçi olur, onun ideyalarını cıalayıır, yoluна işq salır.

Mən həyatda böyük söz yaradan insanların bir neçəsi ilə yaxından, uzaqdan tomas qura bilmışəm. Onların arasında xalq şairləri

Həyatımın kitabla, bədii ədəbiyatla bağlı dönenin ikinci mərhələsində İlyas Əfendiyevin "Sarıköynəklə Valehin nağılı", "Geriyə baxma, qoca", "Üçatılan", "Xan çınar" romanları xüsusi yer tutur. Birmənəli deyə bilərəm ki, "Geriyə baxma, qoca", "Üçatılan" romanları təkcə mənim deyil, hətta evdə kitab marağlı olan yaşlı atamın və digər ağsaqqalların da diqqətini çəkmişdi. Çünkü onlar bu əsərlərdə adları keçən bir çox insanların hə-

Ruhu Qarabağla səsləşən İlyas Əfəndiyev

Bəxtiyar Vahabzadə, Məmməd Araz, Süleyman Rüstəm, Xəlil Rza, Qabil, xalq yazıçısı Bayram Bayramov, İlyas Əfəndiyev və eləcə də bu gün əsərlərini maraqla oxuduğum bir çox qələm adamları ilə olan şəxsi tanışlığım həyatımın ən önemli anları, ayları, illəridi. Çox qəribədi ki, şəxşən tanıdığım bu söz adamları içərisində xalq yazıçısı İlyas Əfəndiyevlə Akademik Milli Dram Teatrında qarşılaşmışam. Və ilk defə onu lap yaxından, üzbəüz "Unuda bilmirəm" tamaşaşının premierası zamanı əyələşdiyi lojantı arxasından görmüşəm. Beləcə, ilk dəfə yaxından gördüğüm İlyas Əfəndiyevi isə lap çox-çox əvvəl, hələ Tuğ kənd orta məktəbində oxuduğum illerdə mütləcə edib, sevib, yaradıcılığından zövq almışam.

İndi xatırələr üz tutanda orta məktəb illərində xüsusi çəkisi olan məktəb və kənd kitabxanasının dəyərini heç nə ilə dəyərləndirə bilmirəm. Çünkü bu kitabxanaların zəngin və rəngarəng müəllif mühiti məni her gün özüne çəkirdi və az qala hər gün yeni bir kitabı oxuyub başa vurmağa çalışırdım. Özü də tekke özüm oxumurdum, həm də bu kitablar mənim sinif yoldaşlarımla olan bir səmimi yarışmamızın obyektiyinə çevrilmişdi. Hamımız dənədən çox oxumaq və oxuduqlarımızı da müzakirə etmək üçün yazılmış bir yarışın iştirakçısına çevrilmişdik. Oxuduğumuz əsərlərin qəhrəmanları dilimizin əzbəri, müəllifləri isə bizim sevimli məsləhətçilərimiz, həyatımıza işq salan insanlar idı. Bu sırada İlyas Əfəndiyev və onun əsərləri birinci yerlərin şərksiz sahibi idi. Çünkü həyatımızın kəndlə bağlı ən gözəl çağları özündə əks etdirən "Kənddən məktublar" və "Aydınlıq gecələr" kitabları bize kəndli yenidən sevdirir, yenidən tanıdındır. Burada oxuduğum "Apardı sellər Saranı" hekayəsi mənə yaşlılarımla dilindən eşitdiyim qədim bir rəvayətin çox orijinal, şirin və yaddaqalan, həm də inandırıcı bir təqdimatı idir. Mən bu əsəri oxuyarkən yaşının az olmasına baxmayaq, həmin o əfsənə ilə, müəllifi çox böyük yazıçıımız olan İlyas Əfəndiyevin "Apardı sellər Saranı" əsərini müşayisə etməyə, hətta sərbəst inşa yazısında onun müəyyən detallarından istifadə etməyə çalışmışdım.

Orta məktəbin yuxarı siniflərində on çox oxuduğumuz və böyük həvəslə müzakirə etdiyimiz ədəbiyyat müəllimimiz təşəbbüsü ilə məktəbdə yaradıcılıq gecəsini keçirdiyim İlyas Əfəndiyevin "Körpüsalanlar" və "Söyüdü arx" romanları sözün bütün mənalardında bizi öz aurasına alan bir gerçək mühit idi. Elə bir mühit ki, biz ondan qidalanırıq, ondan öyrəndirdik. Hətta bəzilərimiz bu əsərlərin qəhrəmanlarını özümüzə ideal da seçmişdik. Oxuyub hafizəmizə köçürdüyümüz, yaddaşımızda yaşatdığımız "Dağlar arxasında üç dost" romanı da məhz bizim gənclik illərimiz sevilən əsərlərindən idi.

yatda mövcud olduğunu söyləməklə müəyyəyen faktların da həqiqətə söykəndiyini, yəni əsərin başdan-başa bədii təxəyyülün möhsulu olmadığını, əksinə, xalq yazıçısı İlyas Əfəndiyevin həyat gerçəkliliyini, faktları öz ustاد qələmi ilə böyük sözün zirvəsinə qaldıra bildiyini görməklə bununla fəxr edirdilər və bildirirdilər ki, bax, əsl yazıçı belə olar. Yəni həyatda gördüyü həyatda yaşıyanlarla öz şirin və bədii təfəkkürünün dili ilə yenidən, özü də tamam fərqli bir formada çatdırıra bilər.

Doğrudan da bədii söz ürəyə yol tapanda ömrü uzanır, illərə, qərinələrə calanır. Mən Azərbaycan dramaturgiyasında öz erası olan İlyas Əfəndiyevin tekə əsərlərinin siyahısını gözden keçirəndə istər-istəməz içimdəki bir inamı yenidən yaşayır və yenidən dilə gətirirəm. Mən inanıram ki, nə qədər Azərbaycan teatri, Azərbaycan səhnəsi var, İlyas Əfəndiyevin əsərləri də olacaq, yaşayacaq, tamaşaçıları öz ətrafinə yiğacaq və beləcə İlyas Əfəndiyevi də yaşadacaqdır. Bir anlıq "Unuda bilmirəm", "Mahni dağlarında qaldı", "Qəribə oğlan", "Büllür sarayda", "Hökmdar və qızı", "Sən həmişə mənimləsən", "Xurşid Banu Natəvan", "Şeyx Xiyabani", "Sevgililərin cəhennəməd vüsəl", "Atayevlər ailəsi" və digər əsərləri göz önlənə gətirib o illərə, əsərlərin səhnəyə qədəm qoyduğu zamana qaydırıram. Özümüzə asılı olmayaraq, İlyas Əfəndiyevin əsərlərinə səhna həyatı bəxş edən Azərbaycanın ünlü sənət adamlarını, aktyorları, rejissorları xatırlayıram. Həmin əsərlərdə səslənən müsələkləri sanki dinişəyirəm. O əsərlərin tekə əsərləri birinci yerlərin şərksiz sahibi idir. Çünkü həyatımızın təkə əsərlərinə səhna həyatına yox, həm də iştirakçısına çevrilirəm. Bu isə böyük yazıçının öz qələminin gücü ilə oxucusunun yaşatmaq və yaşamaqın inancını gücləndirməsi, qüvvətləndirməsi və bəzən də bu hissi ona çox rahat, könül xoşluğu ilə başılaşmasının nümunəsidir. Belə ki, İlyas Əfəndiyev hər bir əsərində hər bir qəhrəmanın timsalında oxucusunu görür, duyur, qiymətləndirir, yaşadır. Onun əsərləri təkcə kitab rəflərini bəzəmir, həm də ürəklərdə özü üçün ayrıca bir guşə yaradır. Bu guşənin gülüstan olması artıq öz hökmünü tapıb, öz təsdiqini gerçəkləşdirir. Belə ki, Azərbaycan adlı məmləkətin bütün coğrafiyasını, tarixini, əxlaqını, mənəviyyatını, adət-onənəsini, bütövlükde varlığındı özündə əks etdirən bu əsərlər artıq bütün Azərbaycanın mülkiyyətinə, sərvətinə, variadatına çevrilib.

Deməli, bu milliləşmə, bu bəşəriləşmə və bütövlükdə əsərlərin sevlib ürəklərdə, könüllərdə özünü yaşatması Tanrınnın İlyas Əfəndiyeva böyük sevgisi ilə yanaşı, İlyas Əfəndiyevin də xalqına, xalqının da ona güvəncinən həyat gerçəkliliyidi. Bu gerçəklilik isə İlyas Əfəndiyevi dünən yaşatdığı kimi bu gün də yaşıdır, sabah da yaşadacaq. Biz ondan yalnız cismən ayrılmışq.

"Əsgərlərimizin simalarında qürur görürəm"

"Fikirlərimi söyləməzdən öncə möhtərəm Prezidentin bu cümləsini nəzərə çatdırmaq istəyirəm: "Əgər erməni əsgəri ölmək istəmirse, rədd olsun Azərbaycan torpağından". Bəlliidir ki, Dağlıq Qarabağ və ona bitişik 7 rayon beynəlxalq qurumlar tərəfindən Azərbaycanın ərazisi kimi tanınır. Erməni silahlı qüvvələrinin işgal edilmiş ərazilərdən qeyd-sərtsiz çıxarılmışları barədə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 4 qətnaməsi Ermənistən rəhbərliyi tərəfindən yerinə yetirilməyib. Azərbaycan rəhbərliyinin məsələnin sülh yolu ilə həll edilməsi cəhdləri isə Ermənistən keçmiş rəhbərlerinin vaxt uzatmaları, həzırkı baş nazir Paşinyanın isə sərsəm bəyanatları ilə mümkünsüz olmuşdur. 27 sentyabr tarixində Ermənistən qoşunlarının Azərbaycan ərazisinə hücum etməsi Azərbaycanın əks-hücum əməliyyatını həyata keçirməsinə səbəb oldu. Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə hazırda bütün cəbhə boyu keçirilən əməliyyatlar uğurla davam etdirilir. Əminəm ki, yaxın vaxtlarda qələbəmizi qeyd edəcəyik. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna, eşq olsun Ali Baş Komandan, Cənab Prezident İlham Əliyev".

Bu sözləri "Ədalət" qəzetiin açıqlamasında Xalq artisti Nübar xanım Novruzova deyib:

"90-ci illərlə bu günler arasında böyük bir fərq hiss edirəm. Bu

gün Ordumuz müasir texnikalarla təhciz edilib, 90-ci illərdə belə silahlar yox idi. Televiziyyaya baxıram da, əsgərlərimizin simalarında elə bir qürur hissi görürəm ki, heç elə bil, onlar vuruşmurlar, döyüşmurlar. Bunu sözlə ifadə et-

mək olmur. Üzlərində cəsurluq, arxayınlıq, mərdlik var. Üzlərində qəribə bir ifadə var ki, o, məni çox, çox, həddən çox düşündürür. Bu yaşimdə onları elə görəndə deyirəm ki, kaş mən də cəbhədə olardım, kaş mən də onlarla ciyinçiyinə vuruşardım. Əfsuslar olsun ki, yaşam o yaş deyil. Heç genc yaşlıdım məni aparmadılar, qaldı ki, indi.

Bir az önce qeyd etdim, Ali Baş Komandan, Cənab Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyaseti nəticəsində inanıram ki, qalib geleceyik. Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında biz qələbələrə nail oluyuq. Bilirsiniz, 90-ci illərdə yenə

də deyirəm ki, belə müasir silahlarla təchiz olunmamışdıq. Bir də o vaxt nizami ordumuz yox idi, bunun da fonunda orduda pərəkəndəlik özünü göstəirdi. Amma indi həmin iller deyil. İndi bizim güclü Ordumuz var. Mən Namaz qılıram da, inanın, səmimiyyətimə her Namazda əsgərlərimizə, hərbçilərimizə dualar edirem. Dualar edirəm ki, Allah Ordumuzu qorusun. Allah analarımızı gözü yaşıqlı qoyması. Övladları qələbə dolu xəberlərle sağ-salamat evlərinə geri dönsünlər.

Bu günlərdə ard-arda qələbə xəberlərini eşidirik, ailəlikcə hər qələbə xəbərini eşidəndə kövərlərik, sevinc göz yaşalarıdır bu. Nəhayət ki, işgal olunmuş torpaqlarımıza gedə biləcəyik. Həyatda ən böyük iki arzum var ki, onlardan birini indi səslendirəcəm. Mən Naxçıvandan Bakıya qatarla gəlmişdim. Arzumdur ki, o qatar işləsin və mən Naxçıvana həmin yolla gedim. Bunu çox arzulayıram. İnşaAllah ki, həmin arzum yerinə yetəcək. Həmişə ümidi edirdim ki, torpaqlarımız işğaldan azad olunacaq. Nəhayət ki, azad olunur. Allah Cənab Prezidentimə can sağlığı versin. Bilirdim ki, o, bir gün torpaqlarımızı geri qaytaracaq. Çünkü O, Ulu Öndər Heydər Əliyevin oğludur, cüntki O da atası kimi böyük, dahi şəxsiyyətdir. Allah Azərbaycanımızı qorusun. Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!"

Rövşən Tahir

Alman kimi başladı, Türk kimi bitirəcək - Mesut Özilin hekayəsi...

(əvvəli 13-cü səhifədə)

ACUNUN DAMĞASINI VURDUĞU TÜRK TOYU

O mövsümün yay tetilində Türkiyə-yə gələn Özil iyun ayında nişanlısı Amine Gülse ilə evləndi. Çalıqlı-zadlı türk toyu edən Özil nikah şahidi olaraq Ərdəganla yoldaşı Emine xanım seçdi. Bu toya bir çox tanınmışlar qatılarkən Acun İlcalının Mesutla qarşılıqlı rəqsini gecəyə öz damgasını vurdu.

da götürdü ki, bosniyalı futbolçu Sead Kolasınak yanında idi. Sead hücum edənləri birtəhər də olsa əzaqlaşdırıb iləmədi.

Bütün dünyanın tosirləndiyi bu hadisənin şahidi Azuka Alintah belə deymişdi: "Kaskalarını çıxartmamışdılar, qara geyinmişdilər. Bu isti havaya baxmayaraq uzunqol geyinmişdilər. Özil biçaqlı adamlar tərəfindən qovulan hamı kimi dəhşətə gəlmış halda qaçırdı.

AŞAĞI 350 BIN POUND, YUXARI 350 BIN POUND

Bu böyük travmadan sonra Mesut bir daha əvvəlki Mesut ola bilmədi.

Həftəlik 350 pound qazancı tez-tez gündəmə gətirildi, başına qaxıncı edildi. Maddi yükündən qurtulmaq istəyən Arsenal ondan endirim tələb etdi, ancaq Mesut müqaviləsini müdafiə edərək bu endirimə razı olmadı. Mikel Amatrian Artetanın da jeyətinə daxil ola bilməyən Mesut son olaraq UEFA Avropa liqasına da yazılmadı.

Mesutun bir türkə dönüşünün son misali pandemiya səbəbilə işdən çıxarılan Jerry Quya sahib çıxmazı oldu. Hardan baxsan bu mərhəmət bir Türkə dəhaçox yaraşırıdı.

HEKAYƏNİN SONU TÜRKİYƏ...

31 yaşlı Mesut Özilin belə bir böyük enişin ardınca bir də futbola qayıdadəğini bilmirik, amma bir şəydən çox əminəm, bu hekayənin sonu Almaniyanın qaydan qurbətçi kimi Türkiyədə bitəcək.

Dilimizə uyğunlaşdırıldı: Eminquey

LONDONUN ŞİMALINDAKI BIÇAQLI HÜCUM

Aldığı maaşdan dolayı ingilis tərədarların tənqid etdiyi Mesut Türkiyədə toy edərkən Londonda sevilməyən bir adam idi. Şimali Londonda bir türk restoranında üstünə biçaq çıxardılar, ölümlə üz-üzə qaldı.

Golders Green bölgəsində sürdürüyü motosikletli 2 adam tərəfindən biçaqlı hücumu məruz qalan Özilin bəxti on-

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil Abbas

Baş redaktor:

İradə Tunçay

Qəzet "Ədalət" qəzetiin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnmiş və "Son dakika" MMC Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müelliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPITAL Bankın 1 sayılı Nəşini rayon filialı.

kod: 200112 h/h
Müxbir hesab: 0137010001994
S.W.I.F.T. Bik: AIIBAZ 2xhesab N: 3807001941110045111 VOEN: 1300456161
İndeks: 0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ-1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə,
"AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-cı mərtəbə.
Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 2000

Sifariş: 25

Çapa imzalanmışdır:
09.10.2020

TƏBRİK

Əzizimiz Fatma xanımın 13 yaşı tamam olur. Bu ad günü münasibətə onu bütün ailə üzvləri və qohumları təbrik edir, can sağlığı, səadət və xoşvəxtlik arzulayır. Doğum günün mübarek olsun!

Almaxanım Əhmədlinin "Azərbaycanım" adlı diskini işq üzü görüb

AZTV-nin və Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin solisti, gənc istedadlı xanəndə Almaxanım Əhmədlinin "Azərbaycanım" adlı diskini işq üzü görüb. Bu barədə Adalet.az saytına xanəndənin özü məlumat verib:

"Diskdə 10 mahnı yer alıb. Tağı Sadiqin söz-lərinə bir neçə bəstəkar-Rauf Məmmədov, Şəhənəm Tofiqqizi, Zəmiq Əliyev və baş-qaları mahni bəstələyib-lər. Milli üslubda da mahnılar var. Bu gün hərbi-vətənpərvərlik mövzusuna

üstünlük verərək diskin adını "Azərbaycanım" qoymuşuq.

Bu mənim ikinci albomumdur. İlk albomum 2014-cü ilə "Qarabağ" idi. Hazırkı diske adı verilən "Azərbaycanım" mahnısında ölkəmizin tarixi keçmiş, Ali Baş Komandan, Cənab Prezident İlham Əliyevin gördüyü işlər öz əksini tapıb.

Bu arada mən Azərbaycan Ordusuna, Cənab Prezident İlham Əliyevə öz təşəkkürüm bildirirəm. Məhz Ordumuzun rəşadəti, Ali Baş Komandanın uğurlu siyasi fəaliyyəti nəticəsində torpaqlarımız işğaldan azad olunur".

Rövşən Tahir

Samux rayon Sərkər kənd sakini İsayev İbrahim İljas oğlunun adına verilmiş JN-1168 kod: 50700048 sayılı torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair Dövlət Aktı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

***
"YÜKSƏK İNSAAT" MTK-ya aid (VÖEN 2003036821) 08 iyul 2015-ci il tarixdə verilmiş 074297 nömrəli Lisenziya əlavəleri itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Slavyan Universiteti tərəfindən filologiya fakültəsinin II kurs tələbəsi Xalıqov Aytən Əlyusif qızının adına verilmiş tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Abdulov Elxan Həmid oğlunun adına Azərbaycan Vətən Müharibəsi Veteranları Birliyi tərəfindən verilmiş vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kurdəmir rayon Çölərək kəndində yerləşən, Qaçayev Qaçay Faxrət oğluna məxsus 27 oktyabr 1998-ci ilde 09 sayılı qərarla verilmiş JN:0066, kod 90614038 sayılı torpağın mülkiyyətə aid Dövlət Aktı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

***
Mərhumə Mürsəlova Cahan Səlim qızına məxsus Kurdəmir rayon, Dəyirmanlı kəndində yerləşən 25 iyun 1998-ci il tarixdə verilmiş 06 sayılı qərara əsasən JN:192, kod:90610028 sayılı torpağın mülkiyyətə aid Dövlət Aktı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

16 ƏDALƏT •

10 oktyabr 2020-ci il